

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 14-15

16. travnja 2020.

cijena 200 Ft

Foto: TIMEA HORVAT

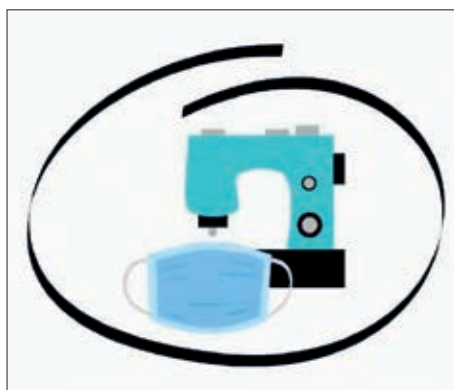

Ostani doma!

HDS-ova Skupština

5. – 7. stranica

Sašij masku

10. stranica

Mladi u pjesmi i molitvi

20. stranica

Neka nam bude pouka za budućnost

„Budite odgovorni, ostanite doma. Pazite se, čuvajte jedni druge“, najčešći su pozivi koje ovih tjedana primamo putem elektroničkih medija i društvenih mreža. Uistinu, to je namanje što možemo učiniti kako bi smo se oduprijeti nevidljivoj pošasti, koja nam je ugrozila živote i prevrnula svakodnevni život. Jer samo tako, poštujući upute možemo zajedno pridonijeti usporavanju, a vjerujemo konačno i suzbijanju epidemije koronavirusa.

U iščekivanju i za vrijeme najvećih kršćanskih, katoličkih blagdana često naglašavamo kako trebamo zastati, usporiti, više se posvetiti duhovnosti, svojim najbližima i najmilijima te razmisliti o svom životu, radu, ciljevima i planovima. Još jače smo to doživjeli ove godine iščekujući blagdan Uskrsa, koji nas je uz vjeru usmjerio na ono bitno, razmišljanje i promišljanje o smislu našeg života.

Obično nam se upućuju pozivi za izlazak iz naših domova, zovu nas da posjećujemo naše priredbe i kulturne programe, te sudjelujemo u malobrojnim i rijetkim misnim slavljinama i obredima na hrvatskom jeziku, a sad, kad ih nema, oni nam sve više nedostaju, osjećamo sve veću potrebu za njima. Iako redovito možemo pratiti, sudjelovati u obredima i misama putem elektroničkih medija, nedostaju nam uža zajednica, odlazak u svoje župne crkve i susret s vjernicima. Ipak, putem društvenih mreža možemo ući u svoju župnu crkvu, slušati svog župnika, slaviti u duhovnom zajedništvu s vjernicima, našim župljanima.

Premda je hrvatskih svećenika po našim župama malo, pa su prema tome rijetki i obredi na hrvatskom jeziku, sada se možemo uključiti u župe gdje ih rijetko, ali ipak redovito ima. Prema tome, pratimo društvene mreže koje nam omogućuju da i dalje njegujemo svoj vjerski i jezični identitet, te osjećaj pripadnosti hrvatskoj zajednici i narodu. Ukoliko za to nemamo mogućnosti, još uvijek nam ostaje pojedinačna ili obiteljska molitva.

Vjerujem da ćemo kad sve ovo prođe, nakon suzbijanja epidemije na puno toga gledati, ili bismo trebali gledati drukčije.

S.B.

Glasnikov tjedan

ili dok ih Parlament ne opozove.

Izvanredno stanje sa sobom nosi i nova politička pravila u sferi odlučivanja i ovlasti, koje su uokvirene zakonskom regulativom. Već dan nakon proglašenja izvanrednog stanja gradonačelnici pojedinih gradova počeli su ih primjenjivati... Za vrijeme trajanja izvanrednog stanja na snazi su posebni zakonski propisi koji se odnose i na rad narodnosnih samouprava. Posebni propisi u skladu su s odredbama dvaju zakona iz 2011. godine, stavkom 1. članka 46. Zakona o izmjenama Zakona o zaštiti i spašavanju i drugih povezanih zakona br.

CXXVIII. i stavkom 1. članka 153. i stavkom 2. članka 153. Zakona o narodnostima br. CLXXIX.

U novonastaloj situaciji, kada zakonski propisi daju ovlasti u ruke gradonačelnika, predsjednika županijskih skupština i

seoskih načelnika, postavlja se pitanje što je s narodnosnim samoupravama i kako će one funkcionirati u stanju opasnosti. Zakon je jasan, ali se na stručno očitovanje i stav Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima Ureda premijera trebalo čekati do početka mjeseca travnja, kada je zamjenik državnog tajnika elektroničkim putem dostavio očitovanje, pojašnjenja i preporuke narodnosnom zastupniku i glasnogovornicima u Mađarskom parlamentu te predsjednicima trinaest državnih samouprava o tome kako i prema kojim zakonskim normama trebaju djelovati narodnosne samouprave i njihovi predsjednici za vrijeme

Sve ovlasti narodnosnih zastupničkih tijela na mjesnoj, regionalnoj i državnoj razini prelaze u isključivu nadležnost predsjednika narodnosnih samouprava. Sukladno tomu, ovlasti i pravo odlučivanja Skupštine Hrvatske državne samouprave za vrijeme trajanja izvanrednog stanja prelazi u nadležnost predsjednika HDS-a.

izvanrednog stanja. U njemu se poziva na vladinu uredbu od 11. ožujka o proglašenju izvanrednog stanja i donosi jedinstveno tumačenje pravnih normi. Sve ovlasti narodnosnih zastupničkih tijela na mjesnoj, regionalnoj i državnoj razini prelaze u isključivu nadležnost predsjednika narodnosnih samouprava. Sukladno tomu, ovlasti i pravo odlučivanja Skupštine Hrvatske državne samouprave za vrijeme trajanja

izvanrednog stanja prelazi u nadležnost predsjednika HDS-a, dok ovlasti zastupničkih tijela regionalnih i mjesnih hrvatskih samouprava također prelaze na njihove predsjednike.

Branka Pavić Blažetin

Poštovani čitatelji! Dragi Hrvati!

Izvješćujemo Vas kako se zbog nastale izvanredne situacije uslijed epidemije koronavirusa, koja prerasta u pandemiju, do daljnjeg mijenja uobičajena dinamika izlaza tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog glasnika te raspored ostalih medijskih platformi Medijskog centra Croatica.

Nakladnik Croatica Nonprofit Kft. nadalje izvješćuje javnost kako će se sljedeći broj Hrvatskog glasnika tiskati 30. travnja. Pridržavajmo se preporuka zdravstvenih tijela, pokažimo solidarnost i čuvajmo jedni druge.

Csaba Horvath,
ravatelj
Croatica Nonprofit Kft.

Otvoren donatorski telefonski broj 1357 i pokrenuta web stranica segitunkegymasnak.hu

Mađarska Vlada formirala je akcijsku grupu s ciljem podupiranja rada volontera, koordiniranja donacija i povezivanja s civilnim pokretima koji se pojavljuju diljem zemlje. Akcijska grupa kroz sveobuhvatnu društvenu suradnju prvenstveno želi kanalizirati ideje i spremnost na pomoć prema onima kojima su najpotrebnije. Pojedinci mogu ponuditi dobrovoljan rad, poučavanje, sredstva i uređaje, prijevozne i druge usluge, informacijsko-tehnološku pomoć, nekretnine, darivanje krvi i novčane donacije kako bi se ublažile teškoće koje su nastale širenjem epidemije koronavirusa.

Otvorena je i donatorska telefonska linija **1357**, na kojoj se slanjem SMS poruke s bilo koje telefonske mreže može donirati 500 forinti. Sredstva se mogu donirati i uplatom na **bankovni račun 11711711-22222222**. Kod deviznih plaćanja iz inozemstva ili druge domaće banke sredstva se doznajuju na bankovni račun **IBAN HU45 1171 1711 2222 0000 000**. Vlasnik računa: **Nemzeti Összefogás Vonal**. **SWIFT (BIC) kod: OTPVHUB** Naziv banke: **OTP Bank Nyrt**.

Ponude se mogu dostaviti na obrascima koje možete preuzeti s mrežne stranice **segitunkegymasnak.hu**. U raspodjeli i korištenju donacija sudjelovat će mađarske humanitarno-karitativne organizacije, Katolički Caritas, Humanitarna organizacija mađarske reformirane Crkve, Mađarski crveni križ, Malteški red, Mađarska ekumenska humanitarna organizacija i Baptistička humanitarna organizacija.

Pripremio: S.B.

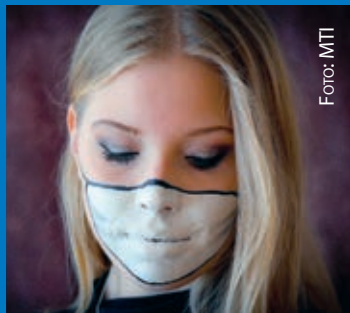

Foto: MTI

Jačanje hrvatsko mađarske gospodarske suradnje i prometnih veza

Oleg Butković i Péter Szijjártó

Kako donosi Hina, 5. ožujka u Zagrebu ministar mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković i mađarski ministar vanjskih poslova i trgovine Péter Szijjártó potpisali su „Izjavu o namjeri jačanja gospodarske suradnje i prometnih veza između pograničnih područja Republike Hrvatske i Mađarske“.

Butković je kazao kako potpisivanje izjave priprema prekogranične projekte, uključujući nove prometnice.

Istaknuo je potrebu izgradnje cestovne dionice do hrvatske granice uzduž koridora 5C, a s mađarske strane povezivanje autoceste M6 s hrvatskom granicom. Najavio je i početak razgovora o uspostavi novog graničnog prijelaza, te zajedničko određivanje financijskih sredstava za provedbu projekata izgradnje mostova.

Vezano uz željezničko povezivanje, najavio je da će se uskoro potpisati ugovor o građenju za dionicu Križevci – Koprivnica – mađarska granica, projekta vrijednog tri milijarde kuna.

Do 2023. izgradit će se moderna dvokolosječna pruga na mediteranskom koridoru, od Zagreba do mađarske granice. Istaknuo je kako treba što bolje povezati ljude koji žive uz mađarsko-hrvatsku granicu, i to novim graničnim prijelazima i mostovima.

Mađarski ministar Szijjarto nazvao je Hrvatsku strateškim gospodarskim partnerom Mađarske. Lanjska međudržavna razmjena iznosila je 2,5 milijarde eura.

Hrvatska je, naveo je, i dalje prvo odredište mađarskog kapitala kao i prvo odredište za mađarske turiste. Lani je 643 tisuće mađarskih turista posjetilo Hrvatsku.

Manjak graničnih prijelaza vidi kao veliki problem i za hrvatsku i za mađarsku stranu. Granica između dviju država duga je 355 kilometara, ali sa samo sedam graničnih prijelaza, što znači da je prosječna udaljenost iznad 50 kilometara, dok je prosjek te udaljenosti u zapadnoj Europi 2,5 kilometra. Kazao je kako je iznimno bitna i bolja povezanost autocestama. „Autocestu M6 želimo do kraja 2022. dovesti do hrvatske granice“, rekao je mađarski ministar, dodavši kako je mađarski interes i želja ostvariti konkurentnu željezničku povezanost između Budimpešte i Osijeka.

Branka Pavić Blažetin

Ublažene mjere zabrane prelaska hrvatsko-mađarske granice

Nakon što je mađarska vlada zbog suzbijanja širenja zaraze koronavirusa 16. ožujka zatvorila granice za strane državljane, ulazak u Mađarsku iz smjera Hrvatske bio je omogućen samo mađarskim državljanima.

Vlasnici pomorskih vinograda iz Međimurja zbog poduzetih mjera bili su odcijepljeni od svojih posjeda i nisu mogli obavljati vinogradarske radove. Stoga su se međimurški vinogradari obratili parlamentarnom zastupniku Péteru Cseresnyésu, zamolivši ga da se zauzme za rješavanje problema, nakon čega su ministri vanjskih poslova dviju država Gordon Grlić Radman i Péter Szijjártó dogovorili ublažavanje mjera koje su uvedene u vezi s prelaskom granice, a osim vinogradara pogađale su i one pojedince koji rade s druge strane granice. Tako je od 31. ožujka ublažena mjera zabrane prelaska hrvatsko-mađarske granice za osobe s mjestom stanovanja u pograničnom pojasu širine 30 kilometara od granice, što se odnosi i na zaposlenike poslodavaca čije se sjedište nalazi na tom području, osobe koje granicu prelaze iz gospodarskih razloga te poljoprivrednike, ukoliko se njihovo poljoprivredno zemljište dokazivo nalazi na teritoriju druge države, u koju ulaze radi obavljanja poljoprivrednih radova. Međimurci imaju vinograde na brežuljcima oko Letinje, Bečehela i Sumartona, a na obje strane granice ima pojedinaca koji su stalno zaposleni u susjednoj državi. Ublažavanje mjera nekima je spasilo radno mjesto, a spašeni su i vinogradi Međimuraca.

Pisma potpore predsjednika HDS-a Ivana Gugana premijeru Plenkoviću i predsjedniku Milanoviću

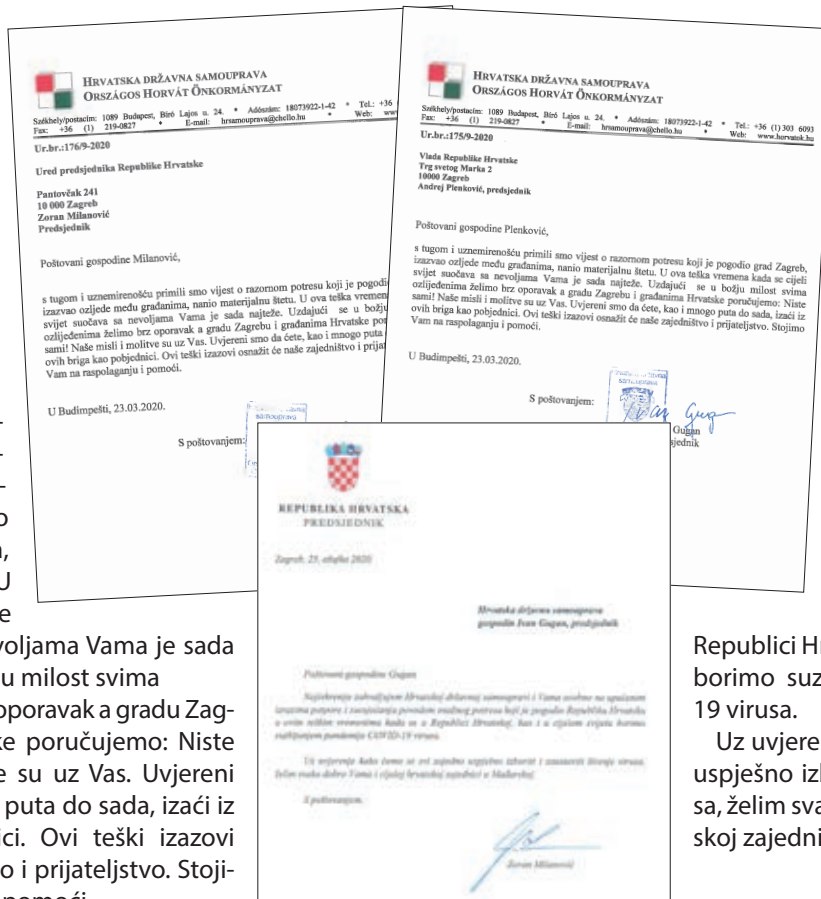
Predsjednik Skupštine Hrvatske državne samouprave Ivan Guga, 23. ožujka 2020., dan nakon što je snažan potres zadesio Zagreb i njegovu okolicu, sjeverozapadnu Hrvatsku, te Podravinu i Banovinu., predsjedniku Vlade Republike Hrvatske Andreju Plenkoviću i predsjedniku Republike Hrvatske Zoranu Milanoviću uputio je sljedeće pismo potpore:

Pisma potpore predsjednika HDS-a Ivana Gugana premijeru Plenkoviću i predsjedniku Milanoviću

Poštovani gospodine Milanović,

Poštovani gospodine Plenković,

s tugom i uznemirenošću primili smo vijest o razornom potresu koji je pogodio grad Zagreb, izazvao ozljede među građanima, nanio materijalnu štetu. U ova teška vremena kada se cijeli svijet suočava sa nevoljama Vama je sada najteže. Uzdaajući se u božju milost svima ozlijeđenima želimo brz oporavak a gradu Zagrebu i građanima Hrvatske poručujemo: Niste sami! Naše misli i molitve su uz Vas. Uvjereni smo da ćete, kao i mnogo puta do sada, izaći iz ovih briga kao pobjednici. Ovi teški izazovi osnažit će naše zajedništvo i prijateljstvo. Stojimo Vam na raspolaganju i pomoći.

U svom odgovoru predsjedniku Hrvatske državne samouprave, datiranom 25. ožujka 2020. predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović je napisao:

Poštovani gospodine Guga,

Najiskrenije zahvaljujem Hrvatskoj državnoj samoupravi i Vama osobno na upućenim izrazima potpore i suosjećanja povodom snažnog potresa koji je pogodio Republiku Hrvatsku u ovim teškim vremenima kada se u Republici Hrvatskoj kao i u cijelom svijetu borimo suzbijanjem pandemije COVID-19 virusa.

Uz uvjerenje kako ćemo se svi zajedno uspješno izboriti i zaustaviti širenje virusa, želim svako dobro Vama i cijeloj hrvatskoj zajednici u Mađarskoj.

VARESE, 8. TRAVNJA 2020. (Hina/AFP) – Ulašteni novi roboti nježno provjeravaju puls visoko zaraznih pacijenata na odjelu intenzivne njege u talijanskoj bolnici koja vodi bitku s koronavirusom. Liječnici i sestre ih vole jer spašavaju i njihove živote.

Talijanima se zbog virusa svijet okrenuo do neprepoznatljivog, ali malo toga ih više boli od činjenice da deseci liječnika i sestara umiru pokušavajući spasiti na tisuće pacijenata.

Mnogi vjeruju da bi ih većina danas bila živa da su bili bolje zaštićeni. To objašnjava zašto se medicinsko osoblje u gradu Vareseu na sjeverozapadu Lombardije, iza svojih zaštitnih maski smije od uha do uha dok poziraju za fotografije pokraj svojih novih robotskih prijatelja.

Tamošnja je bolnica dobila šest blještavih i pomalo čovjekolikih robota na kotačima. Neki su bijeli i imaju monitore i razne senzore na mjestu gdje bi bila ljudska glava. Drugi su jednostavniji i izgledaju kao crne metle na kotačima.

Njihova pojava izaziva smiješak na licima mlađih pacijenata, ali prva im je namjena da spase liječnike i sestre od zaraze i širenja virusa.

“Oni su neumorni pomoćnici i ne mogu se razboljeti”, kaže Francesco Denali, šef odjela intenzivne njege u bolnici Circolo.

Očitanja koja roboti šalju, liječnicima omogućuju praćenje vitalnih znakova pacijenata na monitorima u susjednoj sobi.

Foto: HINA

Izvanredna sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave

Hrvatska državna samouprava sukladno točki 27. Poslovnika 14. ožujka 2020. u Budimpešti održala je izvanrednu Skupštinu, na kojoj su jednoglasno prihvaćene izmjene (računovodstvene korekcije) proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2019. godinu s ukupnim prihodima od 1 795 474 015 ft i rashodima od 1 795 474 015 ft. Skupština je jednoglasno prihvatila potporu Ureda predsjednika Vlade Mađarske za nabavu i funkcionalnu obnovu Kulturnog centra Bačkih Hrvata, donijela odluku o nastavku proširenja Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležę i usavršavanju hrvatskih prosvjetnih radnika u matici, usvojila rebalans proračuna za 2020. godinu s ukupnim prihodima od 1 928 610 379 ft i rashodima od 1 928 610 379 ft te odlučila o osnivanju Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“, dok je „Deklaracija Hrvatske državne samouprave o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca u Mađarskoj“ izglasana s dva suzdržana glasa.

Prihvaćen dnevni red

Na početku sjednice predsjednik Ivan Gugan pozdravio je glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, predstavnike institucija i medija te članove Skupštine. Utvrdio je da Skupština ima kvorum: od ukupno 31 zastupnika prisutno je 21, dok su opravdano odsutni Marijana Balatinac dr. Al-Emad, Arnold Barić, Anica Popović Biczák, Marija Kralj Kiss, Győző Kohut, Diana Madaras, Janja Šimai-Petrinović, Stjepan Tišler, Lilla Trubić i Zoltan Vízvári. Za ovjerovitelja zapisnika jednoglasno je imenovan Ladislav Kovač. Predsjednica Odbora za pravna pitanja Marija Pilšić priopćila je da su svi zastupnici predali imovinske kartice. Prije prihvaćanja predloženog dnevnog reda predsjednik Gugan predložio je odgodu rasprave o Pravilniku o plaćama, naknadama i drugim materijalnim pravima radnika neprofitnog poduzeća Hrvatsko kazalište Pečuh, istaknuvši kako je Nadzorni odbor kazališta dostavio dopis u kojem se traži dopuna Pravilnika, predloživši da se pod točkom dnevnog reda razmotri situacija koja je nastala uslijed pandemije COVID-19. Potom je jednoglasno prihvaćen sljedeći dnevni red: 1. Izmjene i dopune proračuna HDS-a, ureda i institucija za 2019. godinu; 2. Informiranje o izmjenama u javnom obrazovanju Hrvata u Mađarskoj; 3. Rasprava o prihvaćanju potpora dobivenih od Ureda predsjednika Vlade za nabavu i obnovu u svrhu funkcionalne obnove Kulturnog centra Bačkih Hrvata (II. faza) i za II. fazu proširenja Obrazovnog centra Miroslava Krležę; 4. Izmjene i dopune proračuna HDS-a, ureda i institucija za 2020. godinu; 5. Pripreme za osnivanje Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“; 6. Rasprava o „Bunjevačkom pitanju“ i rasprava o situaciji koja je nastala uslijed pandemije COVID-19.

Prihvaćene izmjene proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2019. godinu

Predsjednik Odbora za financije i nadzor Ladislav Kovač izvjestio je Skupštinu kako je Odbor raspravljao o proračunu i predložio prihvaćenje računovodstvenih korekcija proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2019. godinu. Kako se navodi u pismenom materijalu, računovodstvene korekcije izvršene su unutar pojedinih proračunskih stavki. Potom je predsjednik Ivan Gugan zahtijevao glasovanje o prijedlogu, a Skupština jednoglasno prihva-

David Gregeš, Ivan Gugan, Angela Šokac Marković

tila izmjene proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2019. godinu s ukupnim prihodima od 1 795 474 015 ft i rashodima od 1 795 474 015 ft.

Promjene u području javnog obrazovanja

O promjenama u području javnog obrazovanja predsjednik Gugan je rekao kako se u posljednje vrijeme puno pisalo o novom Nacionalnom kurikulumu (NAT). Sa žaljenjem je konstatirao kako nacionalne manjine nisu upitane, niti su na vrijeme uključene u izradu dokumenta. Izvijestio je Skupštinu kako su u Državnom manjinskom vijeću i Narodnosnom pedagoškom obrazovnom centru održani sastanci na kojima su nacionalne manjine mogle iznijeti svoje primjedbe i stajališta. Nacionalne manjine bile su složne po pitanju novog NAT-a, nisu prihvatile dokument te su zatražile da Narodnosni odbor Mađarskog parlamenta predloži mađarskoj vladi izmjene Zakona o javnom obrazovanju ili Zakona o narodnostima. Naglasio je da su smjernice za podučavanje hrvatskog jezika, književnosti i narodopisa za dvojezične osnovne škole i škole s predmetnom nastavom te gimnazije dostavljene nadležnim tijelima.

Zastupnik dr. Franjo Pajrić upitao je predsjednika Gugana kako se moglo dogoditi da Hrvati u Mađarskoj nisu upitani, iako u svim tijelima imaju svog zastupnika. Predsjednik Gugan odgovorio je „da nisu samo manjine isključene iz te priče, nego cijela mađarska javnost, od stranaka do većine strukovnih tijela“. Predstavnik HDS-a u Državnom manjinskom vijeću Gabor Győrvári naglasio je kako je to tijelo nakon osnutka imalo pravo veta u manjinskim pitanjima, što je kasnije zakonskim izmjenama po-

stupno ograničeno. Pravo veta trenutno ima jedino u vezi s narodnosnim udžbenicima, dok u slučaju ostalih pitanja isključivo može izraziti mišljenje. U vezi s NAT-om rekao je da je najveći problem što dokument ne sadrži manjinske satnice, pa se boji da one time gube na „težini“, a u zakonodavnom smislu satnicu zajednički definiraju Savez državnih narodnosnih samouprava i Pedagoško-obrazovni centri. Naime, ako nije utvrđena zakonom vlasnik škole može odbiti predloženu satnicu. S obzirom da se o javnom obrazovanju vodila neformalna rasprava, Skupština nije trebala glasovati o tom pitanju.

Prihvaćenje potpora Ureda predsjednika Vlade

Predsjednik Odbora za financije i nadzor Ladislav Kovač nakon provedene rasprave u Odboru predložio je Skupštini prihvaćenje potpore Ureda predsjednika Vlade, a predsjednik Ivan Gugan zatražio glasovanje o prihvaćanju potpore. Skupština je potom jednoglasno prihvatila potporu Ureda predsjednika Vlade za nabavu i funkcionalnu obnovu Kulturnog centra Bačkih Hrvata (II. faza) u iznosu od 40 milijuna forinti, potporu za II. fazu proširenja Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležu od 280 milijuna forinti te potporu za usavršavanje hrvatskih prosvjetnih radnika u pansionu „Zavičaj“ na otoku Pagu u iznosu od 3 500 000 ft.

Predsjednik Odbora za financije i nadzor Ladislav Kovač nakon toga predložio je Skupštini prihvaćenje rebalansa proračuna HDS-a, Ureda i institucija za 2020. godinu, a predsjednik Ivan Gugan zatražio glasovanje o prijedlogu. Skupština je jednoglasno usvojila rebalans proračuna s ukupnim prihodima od 1 928 610 379 ft i rashodima od 1 928 610 379 ft.

„Collegium Croaticum“

Predsjednik Ivan Gugan u nastavku je naglasio kako se već prije četiri godine govorilo o osnivanju hrvatskog internata. Jedan od inicijatora bio je profesor Sveučilišta ELTE u Budimpešti dr. Stjepan Lukač, koji je predložio osnivanje internata. Kako je rekao predsjednik, u internatu bi „dobili mjesto oni Hrvati koji žive u Budimpešti, i trebali bi se uključiti u društveno-politički život Hrvata, organizirati programe i sudjelovati u njima“. Ustanova bi

Žanet Vörös i Gabor Győrvári

prvenstveno pomogla mladim intelektualcima, koji bi se mogli povezati s Hrvatima u Budimpešti, „ostati u tom gradu ili se vratiti u svoj zavičaj nakon završenih studija“. Kao primjer naveo je slovačku nacionalnu manjinu, koja već godinu dana ima takvu ustanovu. U međuvremenu su se riješila i otvorena pitanja oko hrvatskog internata, naime Croatica je financijskim sredstvima od prodaje prava za tiskanje manjinskih udžbenika mađarskoj vladi kupila stan u Lónyayjevoj ulici, a za operativne troškove internata zatražit će se državna potpora. Kako doznajemo riječ je o stanu površine 82 m², koji je kupljen za 60 milijuna forinti i treba se obnoviti. Smjernice funkcioniranja nove ustanove definirat će se kasnije. Potom je bez pitanja i rasprave jednoglasno usvojen prijedlog o pripremama za osnivanje Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“.

„Bunjevačko pitanje“

Uslijedila je rasprava o tzv. „Bunjevačkom pitanju“. Zastupnik dr. Franjo Pajrić prethodno je Skupštini dostavio dopis u kojem predlaže pozivanje „druge strane“, te dostavu stručnih materijala koji bi zastupnicima mogli poslužiti za orijentaciju. Predsjednik Gugan kazao je kako na sjednici Hrvatske državne samouprave

Većina prijedloga prihvaćena je jednoglasno

Dr. Dinko Šokčević, Zoltan Hajdu, Robert Ronta

nema mjesta za ljude koji negiraju da su Hrvati i ne treba im dati legitimitet. Savjetnik dr. Dinko Šokčević potvrdio je da se na sjednicu ne trebaju pozivati oni koji negiraju hrvatsku pripadnost Bunjevaca, naglasivši kako s njima raspravlja već od 2005. godine. Pridodao je da postoje četiri udruge koje međusobno ne komuniciraju, ali se slažu da se kao i u Srbiji treba priznati posebna bunjevačka manjina, pa bi tako mogli osnovati državnu samoupravu. Složio se s Ivanom Guganom, naglasivši kako „oni negiraju da smo mi Hrvati, dakle ne prihvaćaju osnovnu činjenicu zbog koje smo se danas ovdje okupili“. Rekao je kako „oni“ ne poštuju osnovna pravila ljudske komunikacije, vrijeđaju sugovornika i osobe s drugačijim mišljenjem, ne prihvaćaju niti jedan argument o podrijetlu koji iznose bunjevački Hrvati, jedino ono što im se sugerira iz Srbije. Predsjednica Bunjevačkog nacionalnog vijeća Republike Srbije Suzana Kujundžić-Ostojić redovita je gošća u Baji i pomoću prevoditelja komunicira s tim ljudima, jer oni govore samo mađarski. Kao objašnjenje na internetu navode Titovu naredbu iz 1945., prema kojoj su Bunjevci Hrvatima postali na silu. Negiraju rad biskupa Ivana Antunovića i sve što se događalo do 1945., prešućujući činjenice u vlastitim izdanjima, pri čemu je istaknuo kako je znanost već pojasnila podrijetlo Bunjevaca. Predsjednik Gugan rekao je da su „oni“ u više navrata tražili od Mađarske akademije znanosti da se Bunjevci priznaju kao posebna manjina, ali je Akademija to odbila. Zamjenica predsjednika Angela Šokac Marković rekla je kako je „krajnje vrijeme da se očitujemo“, jer u posljednje vrijeme napadi nisu usmjereni samo protiv pojedinaca, nego hrvatstva. Njegov stav došao je do izražaja i povodom obilježavanja starog bunjevačkog običaja, maškara u Baji. Joso Ostrogonac također je govorio o doživljenim verbalnim i pismenim napadima, rekavši da ga u posljednje vrijeme nazivaju ustašom. Naglasio je kako su nesuglasice oko podrijetla Bunjevaca započele još 1990. godine, a neki od inicijatora „bili su i zastupnici u samoupravama, dobivali i odličja, no nisu našli računicu među nama“ pa su krenuli u osnivanje srpskih samouprava. Zahtijevaju nastavu na bunjevačkom jeziku, a ćirilicne bunjevačke udžbenike nabavljali bi iz Subotice. Zahvalio se Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj na stručnim očitovanjima i reakcijama. Pridodao je kako je uvijek koristio priliku da na sastancima s visokim hrvatskim dužnosnicima iznese probleme bunjevačkih Hrvata, ali kako je rekao „matica ne brine previše o tom pitanju“, najavivši kako će se ovog ljeta u Baji održati „Dužijanča“, na koju će pozvati i visoke dužnosnike iz Hrvatske. Dr. Timea Bockovac upitala je što znači javno objavljivanje deklaracije, koja je razina javnosti i je li dekla-

racija dovoljno formulirana? Rekla je da ono o čemu su Skupštinu informirali zastupnici predstavlja govor mržnje, što je kazneno djelo. Pridodala je kako je izneseno nedostavno za deklaraciju, budući da se uvrede, raznovrsna stajališta i ideološke odrednice gomilaju već deset-petnaest godina. Predsjednik Ivan Gugan rekao je da će se „Deklaracija Hrvatske državne samouprave o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca u Mađarskoj“ dostaviti hrvatskim glasilima u Mađarskoj, novinama u Baji, naseljima gdje žive Hrvati, Republici Hrvatskoj, Hrvatskom saboru i Mađarskom parlamentu. Dr. Franjo Pajrić izjavio je da su „agresivnost i druge stvari očajni pokušaji“ jedne marginalizirane skupine. „I ja bih se tako ponašao, i svi mi u takvoj situaciji. Još uvijek tvrdim da treba poslušati drugu stranu, treba se dati prilika da iznesu svoj stav, makar i na mađarskom jeziku. Tako se obično popostupa“. Naglasio je da se već 90-ih godina „krivo postupilo, i ta stvar se otada razvija u totalno krivom smjeru. Ovakvo bunjevačko pitanje neće riješiti Hrvati iz Hrvatske, niti Srbi iz Srbije. Zašto mi ne možemo dati jedno objektivno mišljenje? Mi u Mađarskoj imamo potencijalne prednosti koje ne koristimo“. Ivan Gugan je odvratio kako podjela „ovo je bunjevačka, a ono hrvatska manjina“ ne postoji. „Radi se o skupini ljudi koji zbog osobnih interesa negira da su Bunjevci Hrvati. Nema podjele na „mi i oni“, bunjevačke pjesme i običaji su naši, hrvatski. Postoji desetak osoba koje na internetu rade pritisak na ljude koji pošteno rade svoj posao i uvijek se izjašnjavaju kao bunjevački Hrvati. Ti ljudi nanose ogromnu štetu hrvatstvu u Mađarskoj“. Glasnogovornik Solga rekao je da je riječ o pojedincima, a ne zajednici koja negira da su Bunjevci Hrvati. Prema njegovim saznanjima „oni“ su se upisali u registar srpskih birača u Mađarskoj, što znači da se smatraju Srbima. Pridodao je da se ne bi trebao kopirati politički ustroj jedne države koja nije članica Europske unije. Srbija je izgubila rat, Jugoslavija se raspala, to su posljedice izgubljenog rata. „Bunjevci su članovi hrvatskog korpusa, o tome se izjasnila i Mađarska akademija znanosti“, rekao je među ostalim glasnogovornik Solga. Nakon podulje rasprave, s dva suzdržana glasa prihvaćena je „Deklaracija Hrvatske državne samouprave o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca u Mađarskoj“.

Pandemije COVID-19

Predsjednik Gugan rekao je da se situacija koja je nastala uslijed širenja koronavirusa mijenja iz dana u dan. Prema vladinoj Uredbi 16. ožujka ove godine zatvorene su sve osnovne škole, gimnazije i fakulteti, a nastava se odvija na daljinu, otvoreno je još pitanje vrtića. Pridodao je kako o tome odlučuju ravnatelji škola, a za očekivati je da će se i vrtići nakon izvjesnog vremena zatvoriti. Priredbe Hrvatske državne samouprave su otkazane, pa tako i „Državno natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku“, a upitno je i održavanje „Kobasijade“ i „Tamburaškog festivala“. Zbog zakonskih obveza Skupština se treba sazvati u travnju, vjerojatno 25. travnja, mjesto sjednice utvrdit će se kasnije. Glasnogovornik Solga priopćio je da se planirane konferencije i konzultacije o popisu stanovništva odgađaju za jesen. Zastupnik dr. Šandor Horvat predložio je da zapisnici sjednica Skupštine HDS-a budu dostupni na web portalu HDS-a, nakon čega je predsjednik Ivan Gugan zatvorio sjednicu.

Kristina Goher

Putem razvoja i obnove

Novi planovi nove čavoljske načelnice

Na posljednjim lokalnim izborima 13. listopada 2019. godine za novu načelnicu Čavolja izabrana je Anita Csala, koja po majci vuče bunjevačko-hrvatske korijene. Premda se nije planirala kandidirati na izborima, kako ističe, mnogi su umjesto pukog glasovanja htjeli izbor, pa je na njihov poticaj odlučila pokušati. „Mogu kazati da se još nisam pokajala. Ima jako puno posla i puno se radi, štoviše, uvijek mi govore da malo usporim, no ja želim što prije postići ono čega u proteklom razdoblju nije bilo“, rekla nam je među ostalim Anita Csala 29. veljače na prvoj ovogodišnjoj priredbi u povodu ispraćaja zime, podijelivši s nama svoje dojmove i planove, uključujući i suradnju s bunjevačko-hrvatskom zajednicom i prijateljskim naseljem Čačincima.

Čavoljski župni ured sa spomen-pločom Ivanu Petrešu

„Planiramo provesti projekt obnove ukupne vrijednosti 75 milijuna forinti. Od toga sredstvima programa „Mađarsko selo“ želimo obnoviti zgradu liječničke ordinacije. Osim toga očekujemo i potporu od 46 milijuna forinti za obnovu jaslica, a prijavljujemo još jedan projekt na natječaju za sredstva programa „Mađarsko selo“, kojim želimo obnoviti krov i vanjsku izolaciju liječničke ordinacije. Namjeravamo obnoviti i Društveni dom, u kojem je smještena knjižnica, urediti park, dječje igralište i zgradu Integriiranog centra za društvene usluge (IKSZT). Započet ćemo obnovu kazališne dvorane, dvorišta te uređivanje obale jezera i odmorišta za bicikliste.

Načelnica pored financija vrlo važnim smatra i društveni, kulturni život naselja te suradnju s nevladinim organizacijama i

Načelnica Anita Csala u povorci s mohačkim bušama

Dio postava čavoljskog zavijačnog muzeja

mjesnom zajednicom. To dokazuje i priredba ispraćaja zime i dočeka proljeća, koja je okupila brojne mještane.

„Sljedeća veća priredba planira se za Uskrs, potkraj svibnja slijedi obilježavanje Međunarodnog dana djeteta, a u lipnju dana sela. Sve priredbe planiraju se na razini naselja, no umjesto priredbe bunjevačkih Hrvata „Bunjevačka plesačnica“ održat ćemo „Dužijancu“, kako bismo obnovili tradiciju žetvenih svečanosti. Dinamična načelnica naglasila je još kako među lokalnim zajednicama nacionalne manjine bunjevačkih Hrvata i Nijemaca zauzimaju posebno mjesto, a pored njih u naselju djeluje i udruga Mađara podrijetlom iz Gornje Ugarske. Uostalom i sama je članica, odnosno dopredsjednica Hrvatske samouprave, koja po njezinim riječima djeluje vrlo kvalitetno i dobro surađuje s lokalnom samoupravom. Slično je i s njemačkom samoupravom. Dogovoren je i nastavak suradnje s prijateljskom općinom Čačinci: „Svakako želimo nastaviti veze, uspostavljena je vrlo dobra suradnja, posebno s načelnikom Mirkom Mališom. Na prvom sastanku u Čavolju dobili smo usmeni, a sad očekujemo i službeni poziv na tradicionalnu priredbu „Tijelovo u Čačincima“ koja se ove godine održava 11. lipnja. Moram priznati da imamo mali problem s poznavanjem jezika, jer mnogi od nas dobro razumiju, ali slabije govore hrvatski. No, hvala Bogu, u tome nam priskaču u pomoć stariji, naši roditelji koji su još uvijek aktivni. Iako nemamo puno slobodnog vremena, poradit ćemo na usavršavanju jezika, jer je nastavak suradnje obostrana želja.“

S.B.

90. Bunjevačko prelo u Čavolju Opraštanje bunjevačke „divojke“

Ove godine održano je i svečano obilježeno devedeseto jubilaro prelo. Ugodno je malo lutati kroz prošlost, istraživati preuzetu i očuvanu baštinu, „adete“ predaka. Pri tomu se svakako moramo prisjetiti dva „rodoljuba“, svećenika i pisca Ivana Petreša i dr Miše Mandića, sakupljača i čuvara živih običaja iz kojih i danas crpimo snagu.

S tim običajima smo odrastali, živjeli po njima i u njima, pa bi bilo doista žalosno da se „izgubidu“: trebamo ih održavati, čuvati od zaborava, oživljavati, upoznavati i dok još možemo prenositi mladima, kako bi i oni „pripoznali“ njihovo bogatstvo i upoznali život svojih predaka.

Moglo bi se dosta toga napisati o svadbenim običajima, svatovima i „vinčanju“, kojem su prethodile velike pripreme. Vjenčanja su se održavala u jesen, nakon završetka poljskih radova, pripremanja darova i miraza, kada je sve bilo spremno za svadbu.

Naša folklorna grupa okupljenim gostima prela prikazala je opraštanje mlade prije „vinčanja“.

Opraštanje se odvijalo u čistoj sobi male seoske kuće: za tu priliku „astal“ je ukrašen „čaršavom“, a na njemu smještene su pite, kolači, boce, čaše, vino, rakija i jabuka okićena grančicom ružmarina. Oko „astala“ nalazile su se klupe i stolice, „šifonjer“, „dolaf“ i sanduk.

U „divojačkoj“ kući vladala je velika užurbanost, majke i djevojke pekly su ukusne kolače, čistile kuću, „baštu i avliju“. Soba je lijepo uređena i okićena.

Opraštanje mlade bio je predivan običaj: taj dan u „divojačku“ kuću dolazili su momci i djevojke, „pivalo“ se, plesalo, „divanilo“, „mulatovalo“ i veselilo. Tada su „jenge“, prijateljice ubrale i za sutrašnju svadbu „pantlikama“ okitile ružmarinovu grančicu.

Ružmarin, ta zimzelena biljka ljubičastoga cvijeta rasla je u „baštama“ svih bunjevačkih djevojaka. On se brao, slao s pismima, njemu se pjevalo „rozmarine moj zeleni“...

Prijateljice su od ružmarina napravile vijenac, koji se kitio pozlaćenim dukatima kako bi krasio mladenkinu kosu. Tada se pjevalo „nemoj dušo suze liti, majka će ti pozdrav slati“

„Pisme su uvijek lipe i mile“, one nas spajaju, daju snagu i podsjećaju na sve što polagano zaboravljamo.

Kako bećarac kaže:

Čavoljska folklorna skupina 2020. godine

Bunjevačko „vinčanje“ 1948. godine

Bunjevka je lipa kao vila,
jer je se krase dukati i svila....
Od Bunjevke lipše cure nema
od Čavolja pa do bilog Srma.....

Najmlađi na prelu

U taj petak okupljala se rodbina, „kumica“ je darovala zlatni lanac, vrijedan dar. Kumstvo se izuzetno cijenilo.

Kakvi su bili darovi? Roditelji su mladoj poklanjali pun „šifonjer“, dunje, jastuke, zlato, zemlju... sve što su mogli.

Rodaci i susjedi poklanjali bi manje predmete, poput „peškira“, čaša, pladnjeva, „čaršava“, pegli i bokala.

Za darove se uzvraćalo okićenom grančicom ružmarina, koja se sutradan nosila na svadbi. Darove je prikupljala majka i stavljala ih u sanduk koji je mladu pratio u novi život.

Navečer su dolazili momci s „đuvegijom, baćom i bratom“ da se oprostite i „budedu zajedno“. Oko njih je veselo, prate ih tamburaši. ... /: Teraju me da se zenim.. teo bi ja ...

Posljednji stiže mladoženja koji „snaši“ nosi jabuku okićenu ružmarinom i dukatima. Zlatni novac zahvala je za ljubav i izraz želje da brak bude sretan i plodan, da ih prati zdravlje. Snaša mu poklanja košulju sa „zlatnim pucama“, koju će nositi na sutrašnjoj svadbi.

Pjevalo se i govorilo: /: Tiho noći moje zlato spava... dirljivo ... i malo srce dira... „ Žice tambura u prstima i pjesma u srcima... tamburaši nas vraćaju u zagrljaj... livju u nas snagu i volju...“ „Ajđte da se veselimo ... budite naši gosti, osećajte se dobre“.

Ovo prelo bilo je pomalo drugačije. Naša folklorna grupa nakon mnogo proba i učenja izvela je svatovac. Vrijedilo je: postigli smo uspjeh i zaslužili velik pljesak. Hvala svima.

Stana Gašparović
László Lórinčné

Ako nemate masku, sašijte je! – VARRJ MASZKOT – SAŠIJ MASKU

U ovim teškim danima pandemije i samoizolacije, bombardirani smo vijestima s online platformi koje djeluju zastrašujuće i ulijevaju nam strah u kosti. Ali svjedočimo i inicijativama, kao i humanosti, pri čemu smo svjesni koliko smo mi ljudi kreativni i spremni na prilagodbu u uvjetima novog načina života u doba koronavirusa. Svakim danom obolijeva sve više ljudi i sve smo više suočeni s nedostacima zdravstvenog sustava u koji smo slijepo vjerovali. Ako se želimo zaštititi trebaju nam rukavice i maske, premda ni sami ne znamo gdje ih možemo kupiti. Društvene platforme bombardiraju nas oglasima u kojima se maske nude po basnoslovnim cijenama, a s druge strane u prvim smo tjednima pandemije koronavirusa vidjeli da maske nisu imali čak ni oni koji su zbog prirode svog posla svakodnevno izloženi kontaktima s velikim brojem ljudi. A što je tek s milijunima građana.

Nakon što su zatvorene škole i počela nastava na daljinu Viktor Kozarić iz Pogana ostao je kod kuće sa suprugom i troje djece. Viktor ima salon vjenčanica i agenciju za organizaciju vjenčanja, po kojoj je ime tog vrsnog modnog dizajnera, čija je specijalnost izrada unikatnih vjenčanica naširoko poznato među žiteljima Južnog Zadunavlja. Kako mi kazuje roditelji su mu u godinama i poboljšavaju. Prve maske sašio je za njih, obitelj i bliske rođake. A onda su mnogi vidjeviši maske na njegovom Facebook profilu i Instagramu tražili da ih i njima sašije. Tako je počela priča koja je u svega tri tjedna prerasla u pokret, koji danas okuplja stotinjak volontera iz Baranjske županije.

Viktor Kozarić

U tri tjedna upotrijebljeno je više od 600 metra materijala, sašiveno preko 3000 tisuća maski, animirano tridesetak krojačica, uz brojne dobavljače i formiran logistički stožer koji vodi Viktor sa suprugom Anitom.

Ako trebate masku javite mu se putem Facebooka ili e-maila i dobit ćete je besplatno. Masku će se dostaviti na unaprijed dogovoreno mjesto

gdje ju možete preuzeti. Viktor izrađuje krojeve, koordinira nabavu materijala za krojačice, obavlja sav pozadinski logistički rad i usput dizajnira maske koje će uskoro staviti na licitaciju. Naglašava kako su maske izrađene od materijala koji nas ne može zaštititi, zaštitu pružaju tek kratko, u razdoblju kad moramo obaviti neki hitan posao i izaći iz samoizolacije, otići do dućana, odnijeti nešto susjedu, izvesti psa u šetnju ili se i sami prošetati... Masku se prije i nakon korištenja mora pažljivo oprati i dezinficirati. Upozorava kako i pri korištenju maske postoji opasnost, virus može ući u masku i lako se možemo zaraziti. Masku nas ne može zaštititi, ona je tek pomoć kod prevencije, naglašava Viktor.

Poziva sve koji imaju materijale za izradu maski ili rasteljive gumene trake, žele se uključiti u dostavu i raspacavanje ili pomoći članovima pokreta „Sašij masku“ donacijama ili na drugi način da se pridruže pokretu. Svi su dobrodošli, oni koji znaju šivati, imaju šivaći stroj ili ga znaju popraviti, kojima je potrebna maska za sebe ili obitelj, koji imaju ideje, mogu pomoći u nabavi sirovina, u prijevozu ili žele održavati postaju za preuzimanje maski u pojedinim naseljima i gradovima. Svi koji na bilo koji način žele podržati pokret „Sašij masku...“ mogu se javiti na adresu elektroničke pošte varrjmaszkot.tegyeljot@gmail.com

A maske traže svi: građani, zdravstveni radnici, ugostitelji, prodavači, stanovnici starih domova, bolnice, policija, djelatnici zoološkog vrta, stanice hitne pomoći, vatrogasci... Priča o šivanju maski se nastavlja u ovo doba pandemije koronavirusa. Pokretu za šivanje maski pridružuje se sve više volontera, po selima i gradovima. A pokret koji je krenuo iz Pogana polako prerasta u primjer.

Branka Pavić Blažetin

Rita Vorgić – Banbury, Engleska

U doba korone: Stay At Home

Rita Vorgić iz Kašada već osam godina živi u engleskom gradu Banburyju, koji se nalazi stotinjak kilometara od Londona i 35 kilometara od Oxforda. Ovaj grad u Nemetropolitanskoj grofoviji Oxfordshire najpoznatiji je po glasovitoj tvornici kave Jacobs Douwe Egberts. Osim toga Banbury je i centar automobilske industrije, u kojoj je uz brojne Mađare iz Mađarske i Vojvodine (prema procjenama oko dvjesto-tristo ljudi) zaposlena i Rita. Tamošnji pogoni zatvoreni su 24. ožujka, pa se od 27. ožujka i ona nalazi kod kuće u samoizolaciji. Svim radnicima koji su privremeno poslani kući, ukoliko su imali valjani ugovor o radu za sljedeća tri mjeseca vlada isplaćuje 80% mjesečne plaće, maksimalno do iznosa od 2500 funti. Zaposlenici koji nisu imali takav ugovor dobivaju oko 90 funti tjedno, ali mogu koristiti razne usluge sustava socijalne skrbi, poput naknade za troškove stanovanja. Država kroz uvedene mjere brine o svim pogođenim građanima, kako o onima koji su ostali bez posla, tako i o nezaposlenima. To su, dakle, mjere koje su provode trenutno: ljudi su kod kuće, slušaju savjete vlade premijera Johnsona, tvornice su uglavnom zatvorne, trgovine rade, ali je ograničena kupnja brašna, ulja i tijesta, i to na dva komada po osobi. Stanje je vrlo teško i ljudi su preplašeni. U trgovinama se mora držati propisani razmak,

Banbury

Banbury

označeno je gdje se smije stati kod blagajni... Građani provode socijalno distanciranje i samoizolaciju, na televiziji se neprekidno emitiraju savjeti za ponašanje u vrijeme pandemije. Policija po potrebi provjerava vozila i nadzire stanovništvo, gradske ulice su prazne. Na snazi je ograničenje kretanja, premda je šetnja ili šetnja sa psom dopuštena, a okupljati se mogu najviše dvije osobe, koje moraju živjeti u zajedničkom kućanstvu. Zaštitne maske se ne mogu kupiti, no država obećaje kako će u roku dva tjedna svim građanima biti dostupni testovi na koronavirus. Putovanja su dopuštena, ali na put polaze tek rijetki. Tako ni Rita ne pomišlja na povratak u Mađarsku, jer bi to bilo vrlo komplicirano, a i opasnost od zaraze je velika. Građani su solidarni, pomažu starijima, organiziraju se brojne grupe kako bi se mogli uzajamno pomagati i pomoći najpotrebitijima. Troškovi liječenja pokriveni su svima koji imaju karticu zdravstvenog osiguranja (National Insurance). *Branka Pavić Blažetin*

Pomoć u potrebi

Šivanje zaštitnih maski u samoizolaciji

Ugroza od koronavirusa mnoge pojedince, udruge i zajednice potiče na pružanje pomoći najpotrebitijima. Članovi bajske radionice „Udruga Šugovica – krpa i zakrpa“ (Sugovica Foltkör) u samoizolaciji se bave šivanjem zaštitnih maski, pomažući time u borbi protiv koronavirusa. Prije početka karitativnog rada članovi udruge pribavili su informacije o materijalima koji štite od brzog širenja zaraze. „Kako se virus uglavnom prenosi kapljicama, kihanjem i kašljem, tekstilni materijali ih upijaju, pa se može spriječiti neposredna zaraza“, rekla nam je voditeljica udruge Rita Andrásí. Na inicijativu članova udruga je počela šivati zaštitne maske, a već na samom početku voditeljica je doznala kako bi maske dobro došle bajskej bolnici, pa je u ponedjeljak ujutro razgovarala s ravnateljem dr. Gáborom Tóthom, kojeg je ponuda vrlo obradovala. Ravnatelj je rekao kako bolnica zasad ima dovoljno zaštitne opreme, ali bi se maske mogle dijeliti članovima obitelji oboljelih i socijalnim radnicima koji brinu o starijima. Tako su uspostavljeni kontakti sa staračkim domovima, a nakon sterilizacije ovih dana počinje isporuka prvih maski. Kako je naglasila Rita Andrásí, svi sudionici dobrotvorne akcije pridržavaju se propisa i preporuka te rade u samoizolaciji. Za sada su se uključila i dva mjesna poduzetnika, koji doniraju materijale za šivanje.

FOTO: AMVEHU

S.B.

Biskup Ivan Antunović – pokretač Bunjevačkih i šokačkih novina

Ta podrška mladih intelektualaca uočljiva je i kroz njihovu aktivnost u *Bunjevačkim i šokačkim novinama*. Jedan od suradnika *Bunjevačkih i šokačkih novina* od prvoga broja bio je Ago Mamužić (Auguštin Mamužić, kako se potpisivao u svojim člancima). Kao mladi pravnik od svega 26 godina, Mamužić je u svojim člancima u prvim brojevima *Bunjevačkih i šokačkih novina* pokazao veliku intelektualnu zrelost. U broju 2 od 26. ožujka 1870. godine Mamužić je objavio članak „Iskrene riči učenicima i Šokcima“ u kojem je napisao: „Što se bunjevačke i šokačke novine prije nisu krenile, tome uzrok ne smatramo u tim, što bunjevački narod nije bio naklonjen štiti, i što je jezik i narodnost svoju zanemario, ili što mnogi drže da se pomagjario, već u tom, što se dosad nije taki umno i imačno obdaren Bunjevac našao, koji je voljan i dokolan novine za narod svoj bunjevački stvoriti, jer sposobnost polje traži, gdi će se razviti. Istina je, može se dogoditi, da će i ovaj prvi priduzetak narodni zbog nemarljivosti pristati, ali smo čvrsto uvireni, neka učeni Bunjevci i Šokci poslušaju nagon srca svoga, neka se pozivu svom plemenitom odazovu, neka plodom i radnjom uma svoga novine podpomažu, puk će bunjevački i šokački i priatelji njegove prosvite, njegove lipše budućnosti učiniti svoje, da se ovaj list stalno utemelji.“ Iz toga je odlomka vidljivo da ni sami Antunovićeve suradnici u početku nisu bili sigurni da će pokretanje novina imati uspjeha, ali su ipak bili puni zanosa i spremni na buduće izazove.

Većinu suradnika činili su u početku svećenici. U novinama je svojim radovima sudjelovao i svećenik Blaž Modrošić kao „žumberački kapelan“ (Šumberak, mađ. Somberek), čije je sudjelovanje naročito važno jer je svojim pisanjem i radom uključivao i Baranju u Antunovićeve preporodni pokret. Među mladim svećenicima svojim se prilozima javljao i Bariša Matković, tada na studiju u Rimu. Veliku je podršku Ivan Antunović dobio od franjevac Provincije sv. Ivana Kapistranskog. Među njima svojim se zalaganjem za podršku *Bunjevačkim i šokačkim novinama* osobito istaknuo fra Stipan Vujević (rođen u Bregu 1837.). On se u novinama pod pseudonimom *Bunjevac* javio već u 3. broju od 30. ožujka 1870., a kasnije se potpisivao i svojim imenom i prezi-

Ivan Antunović

menom kao npr. u broju 21 od 3. kolovoza 1870. Fra Vujević je tada radio kao vjeroučitelj u školi u Baču, a nakon njegova odlaska 1871. u Slavoniju javio se iz Bača u *Bunjevačkim i šokačkim novinama* fra Fabijan Peštalić kratkim dopisom da je odlazak fra Vujevića velik gubitak za tamošnju zajednicu, ali da će on nastojati da svojim angažmanom nastavi narodni pokret koji je Vujević potaknuo. Fra Peštalić je rođen 1845. u Baškutu te je tako uz fra Vujevića još jedan bački franjevac koji je podržavao *Bunjevačke i šokačke novine*, ali su se uz njih Antunovićeve novine javljali i franjevci koji nisu bili iz Bačke – fra Euzebije Fermendžin koji se potpisivao pseudonimom „Dž...Srimac“ i fra Robert Kauk.

Svjetočnih suradnika bilo je također nekoliko. Tako je suradnik *Bunjevačkih i šokačkih novina* bio i Matiša Matarić iz Sombora koji je objavljivao o prilikama u svojem gradu, a Ivan Mihalović, učitelj, javljao se također s više članaka prosvjetnog karaktera.

Iz više članaka objavljenih u *Bunjevačkim i šokačkim novinama* vidljivo je da je uredništvo toga lista bilo u čvrstoj vezi s Društvom Svetog Jeronima u Zagrebu. Već u broju 6 od 20. travnja 1870. objavljena je vijest da je Društvo Svetog Jeronima poslalo uredništvu *Bunjevačkih i šokačkih novina* 50 kalendara da ih razdijeli siromašnijim čitateljima. O tome društvu pisalo se i poslije, a čitatelji su se poticali da se u njega učlane i da kupuju njegova izdanja.

Uz učvršćivanje veza s Hrvatskom otvorilo se i pitanje hoće li Bunjevci prihvatiti hrvatski književni jezik. Ivan Antunović je smatrao da su Bunjevci i Šokci dio hrvatskog naroda i etno-kulturnog prostora, ali je u svojim novinama ostavio prostor za raspravu o tome pitanju. Znao je dobro da je mnogima drag bunjevački govor i da žele da se upravo on očuva, ali je bio i svjestan da je gotovo nemoguće, a iz perspektive znanosti i obrazovanja svakako besmisleno pokušavati od bunjevačkoga govora napraviti standardni jezik. U broju 14 od 15. lipnja 1870. Antunović je u članku „Slovnica“ napisao da otvara raspravu o književnom jeziku kako bi se oba stava suočila. Odmah u nastavku Antunovićeve članka objavljen je članak „O pravopisu bunjevačkom“ Mirka Pekanovića koji je u njemu odbijao prihvatiti hrvatski književni jezik i nastojao dokazati da je potrebno pisati bunjevački. Bio je to početak rasprave koja se u određenoj mjeri zadržala sve do danas. Već u broju 16 od 28. lipnja 1870. autor potpisan pseudonimom „Vuk_o_ć“ objavio je članak „Slovnica o bunjevačkom jeziku“. U njemu je napisao da su se Mađari rugali Bunjencima i Šokcima da nemaju književnost niti književni jezik, ali da to nije istina: „Da, ruglu biaše izložen jezik naš, a jezikom i cili narod, svojima sam ušima slušao govoriti: Neimaju Bunjevci ni slovnice, kakvim bi oni pravopisom mogli ustanoviti jedan list? A nerazboriti ovi klevetnici ne znaju da se izvor bunjevačke književnosti u Hrvatskoj i Slavoniji nalazi; neznadu da ovih književnosti i slovnica valja i za Bunjevce, buduć jednoga su te istoga jezika.“ Očigledno je dakle da je za autora bilo jasno da je bunjevački govor bio dio hrvatskog jezika te je

Trenutak za pjesmu

Stižeš me

Stižeš me, stižeš me, stižeš me,
u ljubavi, u obzoru
i tako sve po redu

Stižeš me u Perifl egeton
u Letu i u Stiks,
U Žabe, Ptice, Oblake
u nebo i u niks.

Ivan Slamnjig

Spomen ploča Ivanu Antunoviću u Aljmašu

preporučao da se Bunjevci trebaju držati hrvatskog književnog jezika kao svojega. Uostalom, stoljetna tradicija molitvenika i pjesmarica to je sasvim jasno dokazivala.

Pekanović se nakon toga članka javio s još jednim člankom ponovno nazvanim „O pravopisu bunjevačkom“ u kojem je pomirljivo na kraju prihvatio argumente autora „Vuk...o...ć“ riječima: „Gosp. Vuk-o-ć veli da je filologija hrvatska tako pravila donela, koja mora i bunjevački jezik upotribovati. Ljubezno i radosno ćemo ji primiti, i u nikojim smislu i molimo da ji nam dadu, – ako ji mi, koji smo, tajiti ne možemo, nisko u izobraženju jezika, nebi mogli naći – koja kao druge bratinske jezike, tako i prava bunjevačkog jezika neuvriduju i s druge strane iz narave jezika istog tekuća zahtivanja nekvare. Takva pravila ćemo zagrliti i radovat ćemo se izkrinimi grudi, što smo se u književnosti sjedinili istim sjedinjenjem sladko ćemo moći ufati dičnu, sjajnu književnost, koja će nam posle svima na slavu biti.“

O pitanju jezika je u kasnijim brojevima *Bunjevačkih i šokačkih novina* pisao i franjevac Stipan Vujević. On je otvorio pitanje književnog jezika u članku „U naših šokačko-bunjevačkih školah (učionah) neobhodno tribamo pravilno književna jezika“ (prvi dio u broju 40 od 14. prosinca 1870., a drugi dio u broju 42 od 28. prosinca iste godine). Stipan Vujević u tome je članku objašnjavao zašto podunavski Bunjevci i Šokci trebaju pisati na hrvatskom književnom jeziku, upozorivši da bi ostatak na pisanju čistim bunjevačkim i šokačkim narječjem ostavio nemogućnost njihova sudjelovanja u kulturi i znanosti koju pruža hrvatski književni jezik te da bi tako Bunjevac i Šokac bio „pri svojemu tudjin, gladan pri kruhu“. Osim toga Vujević je naglašavao da unutarnjih jezičnih razlika postoji u svakome narodu i da to nije razlog da se odbija zajednički književni jezik. U tome smislu osobito je naglasio: „Bunjevci kažu salaš, bački Šokci guvno, a

Šlavonci stan itd. To nas ipak ne mora buniti i smutiti. A gdi je taj narod, kod kojega toga ne bi bilo? Uzmimo npr. magjarski narod, poslušajmo Erdeljce, Paloce i druge, tu je takodjer raznolikost u naričju i govoru.“ Dakle, te razlike nisu bile dovoljni razlog da se bunjevački smatra različitim od hrvatskog i da za Bunjevce treba oblikovati posebni književni jezik.

U br. 42 Vujević je nastavio objašnjavati da ljudi u ugarskom Podunavlju odbijaju prihvatiti hrvatsko ime jer su se njime tada imenovali prvenstveno ljudi iz središnje Hrvatske koji su govorili kajkavskim narječjem. Vujević zato piše: „Nu, kad se kaže u knjigi hrvatski jezik: razumivamo u političkom i literarnom smislu u obće (generaliter) slavjanski na jugu književni jezik. Jest, to je onaj jezik kojeg smo dosad nazivali ilirskim, niki dalmatinskim, niki pako slavonskim jezikom.“ Dakle, Vujević jasno daje do znanja da je hrvatski jezik i jezik Bunjevaca i Šokaca.

U broju 42 od 28. prosinca 1870. objavljen je i nepotpisani članak „Društvo Svetog Jeronima u Zagrebu“ kojim se nastojalo čitatelje *Bunjevačkih i šokačkih novina* nagovoriti na pretplatu i čitanje svetojeronimskih izdanja. U tome članku otvara se i pitanje književnog jezika pa autor piše: „Ništa ne odaje toli naše puko jezično siromaštvo ko onaj smija vridan izgovor da te knjige ne razumimo premda su hrvatski pisane. S tim nastojimo svoje nehajstvo, neznanstvo zakriti, što nije drugo nego grdna laž, jel te knjige nisu naričjem hrvatskim (misli se kajkavskim, opaska R. S.) nego ilirskim slavenskim (misli se štokavskim, opaska R. S.) pisane, što je baš naše rodjeno naričje...“ Doista, iz ovoga je vidljivo da je među Hrvatima tada postojala još otvorena rasprava o književnom jeziku i o samobitnosti jer su se hrvatskim imenom imenovali samo stanovnici uže Hrvatske te se hrvatskim jezikom često označavao kajkavski dijalekt.

Fra Stipan Vujević u svojim je nastojanjima da dokaže važnost usvajanja hrvatskog književnog jezika dobio tada podršku Đure Baloga, svećenika iz Bača. On se u *Bunjevačkim i šokačkim novinama* javio 13. travnja 1871. godine člankom „Iz Bača. Nješto o školskih knjigah naših pučki učionah“. Balog je u tome članku zaključio da je nemoguće da svaki lokalni govor ima svoju standardizaciju i da se u

njemu objavljuju udžbenici. O ideji da se udžbenici tiskaju na bunjevačkom napisao je sljedeće: „To nije mnogima povoljno što su one hrvatske knjige, a croatico ilyrismus je kod nas onako pridstavljen kano da je on ovdí sasvim nepoznata zvirka!“ Balog dakle proziva one koji se suprotstavljaju hrvatskom književnom jeziku kao nečemu stranom da govore neistinu jer hrvatski je jezik bio prisutan u Bačkoj odavno. Zato nastavlja: „Ta croatico ilyrismom je pisana Početnica, Čitanaka, Katekizam, Biblična dogodovština iz kojih naša ditca uče, a pitam, što je u njima tako nepoznato.“ Balog je tako vrlo jasno pokazao da književna suradnja podunavskih Bunjevaca i Šokaca s Hrvatskom već odavno postoji i da su već prijašnje generacije prihvatile hrvatski književni jezik bez problema. Ipak, zbog mnogih sumnjičavih pojedinaca i zbog poodmakle mađarizacije te je veze s Hrvatskom trebalo obnoviti i redefinirati u modernom nacionalnom duhu. *Bunjevačke i šokačke novine* otvarale su prostor te nove suradnje, a ona se očitovala i u brojnim člancima koji su stizali iz Hrvatske. Primjerice u broju 7 od 27. travnja 1870. objavio je Stipan Pavelić članak o ličkim Bunjevcima, a pod pseudonimom „Ličanin“ objavio je nepoznati autor iz Vojne krajine svoj članak u broju 15 od 22. lipnja 1870. Svi su ti članci pomagali produbljivanju veza s Hrvatskom i poboljšanju svijesti o zajedničkoj pripadnosti hrvatskom narodu.

Robert Skenderović

Nastavak u sljedećem broju
Hrvatskoga glasnika...

Bogatstvo...

Djevojka Marija Blažev 1922. g.

„Ovu ću zemlju dati tebi i tvome potomstvu...“ (Stari zavjet)

Hodočašće u Svetu Zemlju

Svi kršćani željeli bi bar jednom u životu posjetiti Svetu Zemlju kojom je hodio Isus, što smo i mi već odavno željele učiniti. Uz Božju pomoć želja nam se ostvarila, a zahvalu dugujemo i našem svesrdnom velečasnom Vjenceslavu Tóthu i turističkoj vodičici Tündi Szabó, koji su nas vodili i uz molitvu pojašnjavali svaku stopu ovog jedinstvenog i neopisivog putovanja. Naš zrakoplov sletjeo je u Tel-Avivu, gradu s 93 % židovskog stanovništva. Potom smo se autobusom uputili u Nazaret, mjesto navještenja Bl. Djevice Marije i Isusovog djetinjstva. Odsjeli smo u hospiciju Casa Nova s prekrasnim pogledom na Baziliku Navještenja, koja je najveća kršćanska crkva na Srednjem Istoku, a Nazaret jedno od najvažnijih hodočasničkih odredišta kršćanskih vjernika u Svetoj Zemlji.

Bazilika je ukrašena mozaicima i freskama umjetnika iz brojnih zemalja, a na prekrasnim zidnim slikama nalaze se i natpisi na raznim jezicima. Posebno nas se dojmila noćna povorka sa svijećama i molitvom na mnogim jezicima. U ovom gradu proveli smo tri noći, svakodnevno obilazeći mjesta u kojima je Isus boravio i propovijedao. Obišli smo i Galilejsko jezero. Uz svakodnevne molitve i mise velečasni nam je podrobno objasnio povijesnu važnost tih mjesta. Prvo odredište bilo je Brdo blaženstava, koje nas je općinilo svojim prirodnim raskošem i ljepotom tamošnje crkve. U Tabghi smo po prvi zagazile u jezero po kojem je hodao Isus. Tamo je pod vedrim nebom služena misa koja nas je posebno ganula. Na tom, u Isusovo vrijeme osamljenom mjestu dogodilo se čudo umnoženja kruha i ribe. Na taj događaj podsjeća crkva u bizantskom stilu s očuvanim mozaicima. Nastavili smo prema Kafarnaumu, gdje je Isus pronašao utočište nakon odlaska iz Nazareta. Njegovim drugim domom postala je kuća Šimuna Petra. Isus je među siromašnim ribarima odabrao dvanaest učenika i započeo svoju misiju po Galileji. Vidjeli smo temelje Petrove kuće, koji su danas ograđeni i natkriveni vrlo modernom crkvom. Važno mjesto Isusovog djelovanja bila je i Kana Galilejska, u kojoj je Isus objavio svoju slavu i učinio svoje prvo čudo. Velečasni

Velečasni Vjenceslav Tóth s hodočasnicima

Vjenceslav ovdje je obnovio bračni zavjet parova iz naše grupe, što je bilo vrlo dirljivo. Sutradan smo se uputili prema Sredozemnom moru. Stigli smo u Haifu, grad koji se poput vodopada spušta s padina Karmela u smjeru mora. Općinio nas je vidikovac pored Bahajskih vrtova, s prekrasnim pogledom na more. Karmel na hebrejskom znači „Božji vinograd“. Posjetili smo samostan karmelskog reda te crkvu „Zvezda mora“, gdje se ispod oltara nalazi spilja u kojoj je živio prorok sv. Ilija. Zatim smo se uputili prema Cezareji, carskom gradu u kojem je Herod Veliki još prije Isusova rođenja sagradio veliku luku. Obišli smo i Akru (Akko), stari lučki grad okružen bedemima. Pogledali smo znamenitosti grada koji je uvršten u UNESCO-v popis svjetske baštine. Nastavili smo putovanje prema brdu Tabor, mjestu Isusova preobraženja. Na vrhu Tabora nalazi se predivna franjevačka crkva, a neposredno pored nje smješten je franjevački samostan. S vrha se pruža čudesan pogled. Otuda smo krenuli na dug put kroz pustinju prema rijeci Jordanu. Isus je svojim krštenjem posvetio Jordan, koji je postao „svetom rijekom“. Ulaskom u rijeku simbolično smo obnovili naš krsni zavjet. Sljedeće odredište bio je Jerihon, jedan od najstarijih i najniže smještenih gradova svijeta, gdje smo pogledali ostatak smokve na koju se popeo Zakej i kupili domaće datulje, puno veće i ukusnije od onih koje se prodaju u trgovinama. Autobus nas je odveo na Brdo iskušenja, gdje smo ugledali samostan uklesan u stijenu, dok se s druge strane otvarao prekrasan pogled na grad u zalasku sunca. Produžili smo prema Jeruzalemu, kojeg sve religije smatraju svetim gradom i u kojeg hodočaste pripadnici svih vjera. Stigavši u Jeruzalem zastao nam je dah od ljepote: u grad smo ušli kroz Jafanska vrata, pored Davidovog tornja, a stanovali smo u srcu starog grada. Poslije večere uputili smo se na trg ispred Bazilike Svetog groba i pogledali ceremoniju zatvaranja crkvenih vrata. Tu su nam rekli da možemo noću bdjeti nad Isusovim grobom, što nas je fasciniralo: nekolicina naš prijavila se odmah na licu mjesta. Poslije toga krenuli smo u noćni obilazak grada i posjetili Zid plača. Cijeli sutrašnji dan posvetili smo razgledanju božanstvenog Jeruzalema. Posjetili smo dvoranu posljednje večere, crkvu Marijina usnuća i ponovno Zid plača, gdje smo se unatoč

Golgota

velikoj gužvi posvetili svojim mislima. Najpotresniji događaj za sve hodočasnike bilo je hodanje Via Dolorosom, gdje smo kod svake postaje zastali, pomolili se i prisjetili Isusovih muka. Naprosto ne možete bez plača prijeći križni put, koji je duboko potresan. Križni put dovršili smo ulaskom u Baziliku Svetog groba na Golgoti. U 19 sati s nekolicinom hodočasnika ušle smo u Baziliku, nakon čega su zatvorena vrata. Zajedno s ruskim i grčkim hodočasnici ulazili smo u Isusov grob, čuvali ga, molili i bdjeli. Velečasni nam je naknadno rekao kako mnogi hodočasnici čekaju pet-šest sati da dodirnu Isusov grob, a mi smo tamo proveli četiri sata i više puta obišli Isusov grob i Golgotu. Bilo je to veličanstveno i nezaboravno. Dobili smo veliku milost od Boga. Šesti dan stigli smo u Betlehem. Posjetili smo jednu od najpoznatijih i najstarijih crkava na svijetu, Baziliku Rođenja Isusova i spilju Rođenja. Sudjelovali smo u misnom slavlju u crkvi sv. Katarine, odakle se svake godine prenosi polnočka. Bili smo i u spilji sv. Jeronima, koji je rođen u Dalmaciji, a ovdje načinio prvi prijevod Biblije na latinski jezik. Nakon ručka uputili smo se na obalu Mrtvog mora, gdje smo se kupali u blatu i preslanoj vodi. Mrtvo more najniža je točka svijeta. Posljedni dan obišli smo Maslinsku goru. Doznali smo da su 1681. trojica sarajevskih Hrvata, braća Antun, Pavle i Jakov Branković od turskih vlasnika otkupili Getsemanski vrt i povjerali ga franjevačkom redu, što nas je ispunilo ponosom. Otada ovo sveto mjesto pripada Katoličkoj Crkvi. Moramo spomenuti i sv. Nikolu Tavelića koji je 1391. godine u Jeruzalemu podnio mučeništvo, te Dubrovčanina fra Bonifacija Drkolicu, koji je od 1551. do 1560. obnašao dužnost jeruzalemskog gvardijana i kustosa Svete zemlje. Zapamćen je po obnovi Bazilike Svetoga groba i ostalih kršćanskih svetišta. Franjevci Hrvati i danas su prisutni u Svetoj Zemlji: naš velečasni upoznao nas je s franjevcem iz Rame, čemu smo se mi Hrvati jako obradovali. Franjevcu nikako nije bilo jasno otkud Hrvati u mađarskoj grupi, pa smo mu objasnile da smo Hrvatice iz Mađarske. Potom je služena misa u crkvi Očenaša, a mogli smo se diviti i ljepoti ruske crkve sv. Marije Magdalene. Bazilika agonije sagrađena je na mjestu gdje je Isus bio u smrtnoj borbi i znojio se krvavim znojem. Posjetili smo i crkvu Marijinog groba. Zadnji pogled na Jeruzalem urezao nam se u vječno pamćenje, kao i cijeli boravak u Izraelu. Na kraju našeg izvješća želimo se poslužiti riječima hrvatskog franjevca fra Joze Grbeša, koje su nas duboko dirnule i potakle na razmišljanje. Za svakog kršćanina ove riječi trebale bi imati duboku poruku: „Dobar je osjećaj hodati Isusovim stopama, još bolji je osjećaj biti kršćanin, a najbolji je osjećaj slijediti Učitelja.“

Jelica Körösi i Anica Mandić

Mađarska katolička biskupska konferencija šalje hitnu pomoć Zagrebu

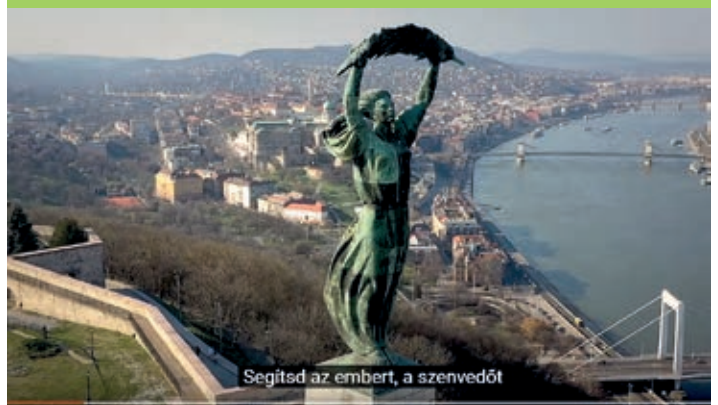
Mađarska biskupska konferencija šalje hitnu pomoć Zagrebačkoj nabiskupiji kako bi pomogla u obnovi potresom oštećenih crkava. Kako se navodi u službenom priopćenju, u hrvatskom glavnom gradu 24. ožujka u potresu je stradalo više stambenih zgrada, a oštećena je i katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije i svetih Stjepana i Ladislava. Zagrebačku biskupiju osnovao je kralj Ladislav Arpadović 1094. godine, koji je dao sagraditi katedralu svetog Stjepana. Prva katedrala postojala je do Tarskog pohoda sredinom 13. stoljeća, kada je skoro u potpunosti srušena, a obnova je počela 1254. godine. Na žalost, nedavna prirodna katastrofa oduzela je i jedan ljudski život. Biskupska konferencija moli vjernike da se mole za braću i sestre koje pogađaju posljedice potresa. *k.g.*

EUROPA 2020 – Himna nade

Mađarska molitva za Europu

Dana 22. ožujka na platformi YouTube premijerno je prikazan videospot pjesme „Europa 2020 - Himna nade“, koji je otada dostupan za gledanje i slušanje. Uradak je nastao kao odgovor na pandemiju koronavirusa koja je ovih tjedana zahvatila Europu, a do sada bilježi skoro 2 milijuna pregleda. Autor teksta originalne pjesme „Europa“ iz 1984. godine je Mihály Varga, dok je autor glazbe Miklós Varga. Tekst i obradu pjesme Europa 2020 potpisuju dr. Szilárd Nagy, Misa Ragány i Tamás Toldi. Videospot možete pogledati i poslušati na poveznici <https://www.youtube.com/watch?v=M0YZTOqtHbY>. Tekst pjesme preveden je na brojne jezike poput engleskog, talijanskog, nizozemskog, njemačkog, ruskog, portugalskog i španjolskog, željeni titlovi biraju se klikom na videospot. Zanimljivo je kako se riječi pjesme

mogu čitati i na jezicima trinaest ustavom priznatih nacionalnih manjina u Mađarskoj, pa tako i na hrvatskom. Tekst pjesme „Europa 2020“ na hrvatski jezik preveo je Stjepan Blažetin. *MCC*

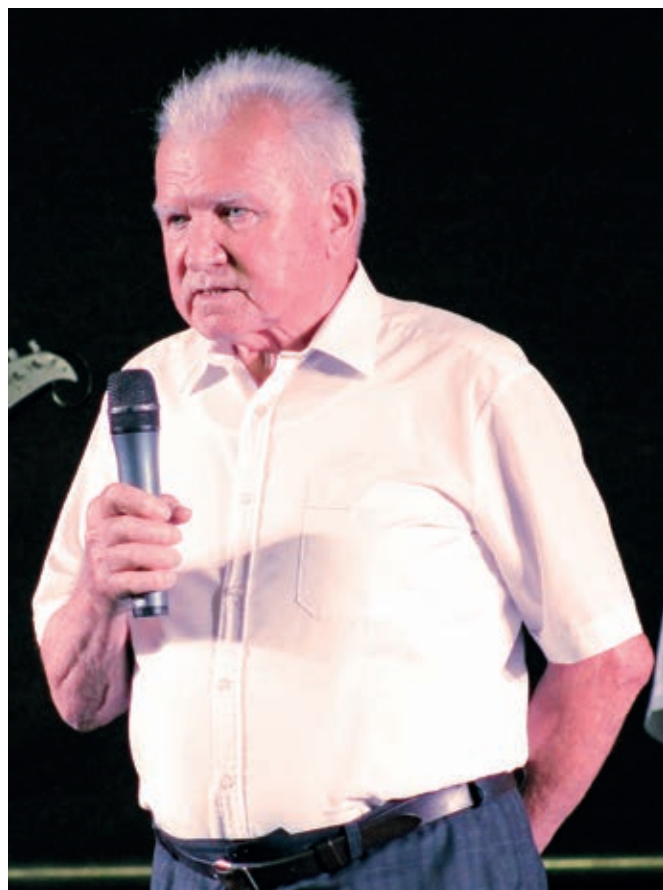
Ministarstvo vanjskih poslova i trgovine Mađarske doniralo je Hrvatskoj zaštitne maske i zaštitna odijela

Ministarstvo vanjskih poslova i trgovine je u srijedu, 1. travnja doniralo Hrvatskoj 100 000 komada zaštitnih maski te 5 000 komada zaštitnih odijela za borbu protiv epidemije koronavirusa. U pratnji vozila koja su dostavila donacije bio je treći tajnik Veleposlanstva Mađarske u Zagrebu Botond Márk Riczkó.

Također, mađarska tvrtka Tungsram Group donirala je štedne žarulje za potrebe domaćinstava te neonske cijevi T8 za potrebe bolnica, javnih ustanova i škola, sveukupno 35 041 komad. Donacija je dostavljena i predana na skladište Ravnateljstva civilne zaštite u Jastrebarskom.

Gratuliramo za 85. rođendan Joški Jurinkoviću

Malo je takovih med Gradišćanskimi Hrvatima, ki ne bi poznali dugoljetnoga predsjednika Hrvatske samouprave u Umoku, osnivača tamošnjega jačkarnoga zbora Tulipan, ki je po pravom i ganuo pred tridesetim ljetima reorganizaciju hrvatske kulturne aktivnosti u ovom kajkavskom selu. Od jačkarov i jačkaric je prijeta onda ova djelatna volja i na mladje, ki su osnovali Tamburaški sastav Kajkavci kot i folklornu grupu, ka je ljeta dugo oduševila Hrvate u cijeloj okolici ter još i izvan granic. Najveću atrakciju je Umočki pir doživio dokumentarnim filmom i trodnevnom svadbenim igrokazom u naselju. Za ovo selsko gibanje na hrvatskoj liniji prez sumlje je „kriv“ Joško Jurinković ki je prošle subote svečevao svoj 85. rođendan ter još i dandanas se veseli dobrom zdravlju, lipom vrimenu i hrvatskim ričam. Jedino se turobi zavolj toga da njegovo prezime Jurinković jur nigdor neće dalje nositi u selu. Od onih, ki su začeli s njim jačiti davnoga 1989. ljeta jur nigdor nije živ, ali on se ne da, drži se, iako je potribno i s tanači pomaže Adamu Horvatu, predsjedniku umočke Hrvatske samouprave, komu je pred šestimi ljetima prikdao štafetu peljanja. Još pred nekoliko ljet gizdavo je spomenuo da pobira stare hrvatske riči ke se jur ne hasnuju u Umoku, kad to vridno djelo je začeo dr. Joško Horvat, direktor šopronske gimnazije ki je u medjuvrimenu preminuo, a njegovi rođjaci su prosili njega da pomaže u tom da se ovo djelo ne prekida. U medjuvrimenu je i izdan rječnik naslova „Kak mi govorimo – Reči Umočanov/ Ahogy mi beszélnék – Fertőhomoki szógyűjtemény“. Jubilaru posebno je drago da su se uspeli povezati s prijatelji iz Savskoga Marofa, s KUD-om Januševac, s kojimi su kontakti jur daleko prerasli samo službene okvire. Aktivist za kulturno djelovanje u ovoj zajednici, dostao je jur kulturno nagradu od Saveza Hrvata u Mađarskoj, a pred trimi ljetima je primio državno odličje Pro Cultura Minoritatum Hungariae. Posljednjemu Jurinkoviću gratuliramo, željimo mu još duga ljeta u dobrom zdravlju i veselju, dokle se nek odzvanja hrvatska mužika, dura tamburaška virtuoznost i naša gradišćanska jačka u njegovom ljubljenom Umoku.

Jubilar na lanjskom svečevanju Tamburaškoga sastava Kajkavci

Tiho

Crikvene visti za Gradišćanske Hrvate

- Kako je nazvisti Hrvatska sekcija Jurske biskupije, tradicionalno shodišće Gradišćanskih Hrvatov, 3. majuša, nedilju na Majkin dan, u jurskoj katedrali, zbog zvanaredne situacije korona-krize se odgadja na kasniji termin. Pater Anijan Marko Mogyorósi spomenute nedilje u 15 uri će iz benediktinske opatije u Tihanyu peljati molitvu na hrvatskom jeziku, ka će se uživo emitirati na YouTube kanalu opatije.

Crikva sv. Petra i Pavla u Petrovom Selu

- Srijedu, 1. aprila na YouTube kanalu je iz benediktinske opatije pater Anijan Mark Mogyorósi, peljač Hrvatske sekcije Jurske biskupije, pozvao na skupnu molitvu sve Hrvate da u ovom kriznom periodu s riči Evandjelja i pomoću interneta se učvršćuje i ufanje vjernikov s jednim razmišljanjem i molitvom. 4. aprila, u virtualnom prostoru u hrvatskom izdanju „Pomolimo se!“ s nami skupa je bio farnik Vincjeta, Branko Kornfeind, a prošle srijede ponovo pater Anijan. Petrovišćani moru gledati i ova javljanja prik televizije Lipa, za aktualnim čislom, svaku srijedu i subotu.

- Na Veliki tajedan s pobožnosti i mašami su s kamerom snimljeni materijali napravljeni u Bizonji, Koljnofu, Petrovom Selu i Hrvatskom Židanu, koji su onda emitirani na YouTube kanali i u lokalni televizijski emisija.

Tiho

Načelnice, žene na obrambenoj crti

Žene, takozvani slabiji spol, i dovidob u mnogo čemu su dokazale svoju šikanost, snagu i odanost u različiti funkcija. U Gradišću sve skupa imamo na čelu gradišćanskih sel šest damov. Na jugu veljek tri, u Nardi, Petrovom Selu, Gornjem Četaru, na sredini u Vedešinu jednu, i na sjeveru dva, u Kemlji i Bizonji. Cilj naš je da u ovom, i u naredni broji našega lista predstavljamo nastalu situaciju u našim selima za vrijeme korona-krize i borbu naših liktaric, ke sad čvrsto stoju na prvoj obrambenoj liniji.

Agica Jurašić-Škrapić, načelnica Petrovoga Sela

Seoska samouprava pred kratkim je preskrbila za svakoga stanovnika (od gornjega razreda osnovne škole do najstarijih) zaštitne maske. Škola i čuvarnica, krčme i dičji park su zaprti, dva bolta i pošta funkcioniraju. U kuhnji čuvarnice trenutačno za 65 peršona pripremaju svaki dan jilo. Projdući tajedan je donešena odluka da za stanovnike ki su napunili 65. ljetu, djelatnice čuvarnice i jaslac, svaki dan k stanu nosu objed da i na ov način čuvaju zdravlje ljudem u rizičnoj grupi. Seoska samouprava neće prahati nikogar poslati s djela, jer zadatkov je dosta: npr. duplasto se mora paziti na čistoću u čuvarnici, pri zgrada i u parki je s polipšavanjem dovoljno brigov. U ovi minuli tajedni bili su većimi u samoizolaciji i u karanteni na području sela, ali kako je rekla liktarica iz zadnje karantene je oslobodjena familija pred Vazmi. Zeleni hatari s prelazom u Austriju su zaprti, jedino je prohodan granični prelaz Petrovo Selo/Eberava. Čudami idu tudaj ki vani djelaju, a dopušćeno je Petrovišćanom da u Gorice moru slobodno prikrojiti djelo si upravljati. „U našem selu nije bilo panike, u bolti jedino caja nije bilo za kupiti. Ljudi svi zdravo stanu k ovo-

Petroviska načelnica i na biciklinu u djelu

mu djelu. Uza to smo mi i jako srićni, kad imamo dvor, nismo zaprti u panele. Ljudi okol' hiže si spravljaju sve, vani djelaju. Ufam se da neće biti tragedije, i znam ćemo ovo svi preživiti, dokle ovoj strahoti kraj bude“, dodala je petroviska seoska peljaćica.

Kristina Glavanić, načelnica Narde

Narda ima trenutačno 480 stanovnikov, a od toga 105 ljudi spada u grupu starijih od 65 ljet. Kako načelnica kaže, s disciplinom niti na ovom mjestu nije problemov. Ljudi pazu na se, a da žitak bude još laglji, Seoska samouprava je i na pomoć. „U apoteki u Oladbi (u Sambotelu) smo se dogovorili da u tajednu dvakrat idemo po vraćtvu. Ljudi daju

nam recepte ili je već poslano narudžba online, mi donesemo, a djelatnica na općini podili. Ponudjeno je i kupovanje, ali dosad se za to nisu javili. Još si ljudi sami organiziraju u familiji ili susidi. Sadje i povrće si moru od prošloga pondiljka naručiti, i u četvrtak smo podilili. Projdući tajedan smo to po prvi put napravili. Na pijacu smo se dogovorili s jednim človikom, ki ide u Peštu po stvari, pak tako sve friško zajde i u Nardu“, naglasila je liktarica s tim da pri Seoskoj samoupravi imaju jednoga zaposlenika u punom statusu i dvimi su u pola statusu, a nikogar ne prahaju poslati. Raćunaju na svakoga! Niti samoizolacije niti karantene nije bilo do prošle srijede u selu, kad je došao človik ki je djelao u Nizozemskoj. Iako nije živio nijedan dan u Nardi, u karantenu je doputovao k svojim starjim na dva tajedne. Hatar je i ovde zaprt, ki djelao u Austriji ta se mora voziti do Buće, kade je granični prelaz. Bolta djela svaki dan od 7.30 do 15.30. S prodavaćicom je dogovoreno da bude svega i u rezervi da Nardarci ne pravaju još i do Sambotela ne projti kupovati. Seoska samouprava je podilila za svakoga maske, ke se moru oprati i peglati. Molitva Križnoga puta je svaki petak na jednom televizijskom kanalu, kojega je dao načinjiti i snimiti farnik Tamás Várhelyi. „Projdući utorak smo imali u selu Molitveni dan. Duhovnik je imao prez naroda mašu, a zatim je išao po selu s oltarskim sakramentom i blagoslovio ljude, ki su stali na putu, ali su klećći dočekali Gospodina pred iskinćenimi obloki i gorućimi svićami. Bilo je jako ganutljivo, u ovo vrijeme, kad se strah i skrb ćuti i pri nas na svakom koraku“, konstatirala je Kristina Glavanić.

FOTO: AGICA ANITAL

Nardarska načelnica sliva prva, sa svojim pomoćnicima pri podiljenju maskov

Tiho

Natjecanje u lijepom čitanju u lukoviškoj školi

FOTO: OSNOVNA ŠKOLA LUKOVIŠĆE

Ocjenjivački odbor

Nastavnica lukoviške škole Anica Popović Biczák izvijestila nas je kako je 9. ožujka u lukoviškoj školi održano tradicionalno natjecanje u lijepom čitanju hrvatskih književnih tekstova. Ove godine

Lijepo čitanje

Svi natjecatelji zajedno

natjecanje je okupilo dvadeset osam učenika svih uzrasta, od 1. do 7. razreda, koje je ocjenjivao peteročlani ocjenjivački odbor sastavljen od ravnateljice Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös, nastavnice lukoviške škole Biserke Kolarić Brantner, predsjednice Hrvatske samouprave Lukovišća Ruže Bunjevac, ravnateljice lukoviške ispostave Osnovne škole „Drávamenti“ Eleonóre Varge Kecskés i nastavnika lukoviške škole Tomislava Bunjevca.

Najboljima su po razredima proglašeni sljedeći učenici: 3. razred: Luca Jović;

4. r.: Đuso Oršoš; 5. r.: Jázmin Mesaroš; 6. r.: Friderika Hajós i 7. r.: Kristina Horvát.

Drugo mjesto po razredima osvojili su: 3. r.: Krištof Ignác; 4. r.: Grga Pálszabó; 5. r.: Đuro Kalanjoš; 6. r.: Virág Vertkovci i 7. r.: Tamara Čonka.

Prema sudu ocjenjivačkog odbora treće mjesto osvojili su: 3. r.: Gréta László; 4. r.: Viktorija Bartha; 5. r.: Nikola Réti; 6. r.: Vivien Bogdán; 7. r.: Petar Mesaroš. Posebna nagrada dodijeljena je učenicima 7. r.: Anici Mezei.

Učenici su čitali tektove Sanje Pilić, „Rastreseni tata“, „Kako me zovu“, „Ah, opet

ispočetka“, „Proljetna prognoza“, „Ah, vještica“, „Moja mama“, „Moja nana se odmara“, basne „Zlatna ribica“, „Lisica“ i „Gavran roda i lisica“, kao i tekstove Stanislava Femenića „Tamburica“ te Dijane Čupić „Neozbiljni djed“ i „Tko traži, taj i ne nađe“.

Svi sudionici natjecanja u lijepom čitanju dobili su nagrade koje su omogućile Hrvatska samouprava Šomođske županije i Hrvatske samouprave Lukovišća.

Branka Pavić Blažetin

STARIN

Mjesna samouprava Starina, kako nas je obavijestio načelnik Šandor Matoric, kupila je 24. ožujka dvije tone trajnih prehrambenih namirnica, zbog nastale izvanredne situacije izazvane pandemijom koronavirusa. Kako saznajemo prema potrebi one će biti podijeljene stanovnicima u skoroj budućnosti. U skladu s mogućnostima samouprava je djelatnicima osigurala i zaštitne maske.

FOTO: SAMOUPRAVA STARINA (FACEBOOK)

KRLEŽA – „Financijski tjedan“

U sklopu „Financijskog tjedna“ održane su raznovrsne radionice (kviz, predavanja, rad po grupama). Priredba je održana s ciljem unapređenja financijske pismenosti mladih. Kroz predavanja, radionice i praktične primjere ukazalo se na moguće rizike u preuzimanju financijskih obveza te važnost informiranosti pri donošenju financijskih odluka. Poseban naglasak stavljen je na nove tehnologije i digitalnu transformaciju, koje velikom broju građana danas omogućuju pristup sve složenijim financijskim proizvodima.

Za učenike nižih razreda održano je natjecanje u crtanju na temu novca i financija, pristigli radovi izloženi su na školskim hodnicima i u auli.

Svi zadaci prilagođeni su pojedinim dobnim skupinama. Zanimljiv program ostvarile su profesorice Lídia Szta-nics i Marica Dudás Gyöngyös.

Prema definiciji OECD-a, „financijsko obrazovanje je proces izgradnje kapaciteta kojim pojedinci podižu svoje razumijevanje financijskih proizvoda i sadržaja te putem informa-cija, poučavanja i objektivnih savjeta

razvijaju vještine i samopouzdanje, kako bi mogli postati svjesniji financijskih rizika i donositi informirane odluke, te znali kome se obratiti za pomoć i kako izgraditi prikladne stavove i reakcije radi poboljšanja svog financijskog položaja i dobrog upravljanja novcem.“

Marica Dudaš Gy.

Mladi u pjesmi i molitvi

U Pomurju se u povodu vjerskih blagdana svake godine održava nekoliko okupljanja hrvatskih crkvenih zborova, dok se susreti mladih priređuju uoči najvažnijih vjerskih blagdana. To se ovaj put dogodilo pred Uskrs, u vrijeme korizme, kada su se u crkvi Presvetog Srca Isusova u Velikoj Kaniži okupili pjevački zborovi i tamburaški sastavi mladeži hrvatskih naselja, pridonoseći kršćanskom duhu zajedništva i molitve.

Preloški dekan Antun Hobljaj i župnik župe u Pribislavcu Tomislav Kos predvode hrvatsku misu

Adventske i korizmene susrete pjevačkih zborova mladih organizira Hrvatska samouprava Zalske županije, prvenstveno kako bi pripadnici mlađih naraštaja mogli i u crkvi vježbati hrvatski jezik, obogaćivati svoj repertoar hrvatskih duhovnih pjesama te moliti zajedno s roditeljima i članovima obitelji.

„Županijska samouprava posebnu pozornost posvećuje mladima i vjerskom životu, s obzirom da čak i stariji žitelji naše regije redovito slušaju samo mađarska misna slavlja. Premda su od svojih roditelja naučili hrvatske (kajkavske) molitve, one su se molile isključivo u obiteljskom krugu, dok su se crkveni obredi održavali na mađarskom. Djeci je dosta teško naučiti molitve i duhovne pjesme na hrvatskom jeziku, jer one imaju poseban stil i melodiju, no s pripremama za priredbe raste i uzbuđenje, što predstavlja posebnu motivaciju, a

Ulazak u crkvu raspjevanih mališana Dječjeg vrtića iz Mlinaraca

Boršfe, Kerestura i Serdahela, mlade tamburaše iz Serdahela i Velike Kaniže, a misno slavlje u narodnim nošnjama uveličali su mališani Dječjeg vrtića iz Mlinaraca. Prije dječjeg koncerta služena je sveta misa na hrvatskom jeziku, koju su predvodili župnik i dekan Preloškog dekanata Antun Hobljaj, župnik župe u Pribislavcu Tomislav Kos, uz sudjelovanje Crkvenog zbora umirovljenika iz Preloga, kojeg vodi Ljubica Crnčec. U svečanom misnom slavlju sudjelovalo je blizu 150 pomurskih vjernika. Velečasni Antun Hobljaj u svom obraćanju pomurskim vjernicima, zborovođama i djeci izrazio je radost zbog ponovnog okupljanja i zahvalio se mjesnom župniku Lászlóu Várnaiju što se u prekrasnoj

crkvi Presvetog Srca Isusova može slaviti hrvatska misa, te učiteljicama i organizatorima, koji su se potrudili, da pomurska zajednica zajedno slavi Boga. Zaželio je da dječja pjesma i druženje budu iz ljubavi prema Gospodinu i radi međusobne izgradnje, a pomurske Hrvatke zamolio da kroz molitvu i hrvatske duhovne pjesme čuvaju svoju hrvatsku riječ. „Prekrasan je doživljaj biti u crkvi u kojoj je mnogo mladih, jer onaj koji pjeva, dvostruko moli“, rekao je dekan. Nakon misnog slavlja zborovi su otpjevali po jednu korizmenu pjesmu, koju su uvježbali sa svojim učiteljicama i učiteljima. Polaznike Dječjeg vrtića iz Mlinaraca pripremile su odgojiteljice Gabrijela Prekšen i Zsuzsanna Tátrai, učenike iz Boršfe učiteljice Veronika Hanš i Ildikó Vidmar, dok je keresturske mališane pripremila Marija

Vargović, a serdahelske Katica Lukač Brodač. Tamburašku pratnju omogućili su tamburaši serdahelske osnovne škole pod vodstvom ravnatelja Zsolta Trojkóa i tamburaški podmladak iz Veli-

Pjevački zbor keresturske osnovne škole

mi ih, dakako, uvijek nagrađujemo s nekim malim poklonom. Preko djece pridobivamo i one roditelje koji nisu odrastali s hrvatskim molitvama, pa se nadamo da ćemo tako i njima približiti hrvatska misna slavlja i druge obrede” – kazala je Marija Vargović, predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije.

Susret mladih okupio je osnovnoškolske pjevačke zborove iz

Učenici i tamburaši OŠ „Katarina Zrinski“ iz Serdahela

ke Kaniže pod vodstvom studenta Muzičke akademije u Budimpešti Bálinta Horváta. Serija vjerskih priredbi u organizaciji Županijske samouprave trebala se nastaviti Križnim putem za mlade i poput lanjske godine natjecanjem u izradi pisanica, no zbog pandemije svi programi su otkazani.

beta

Mura, Mura globoka si...

Upitni toponimi s ove i one strane velike vode (Odlomak iz autorovog eseja)

U dnevnome tisku čitam da je vino iz sumartonske Kamanove gorice dobilo zlatnu medalju i proglašeno vinom Regije Mura. Pohvale vrijedan podvig našeg Štefa Međerija (izvorno se prezivao Međimorec, obvezno s o!), koji je sa svjetskom sortom char-

donnay osvojio prvo mjesto u konkurenciji vinara iz čak osamdeset naselja. Ali negodujem zbog mađarskog naziva odlikovanja: Murafölde bora, to jest „vino Murskog kraja“... Čini se da potentati iz Velike Kaniže, gdje bi valjda trebalo biti središte tog kraja, pokušavaju u javnost progurati potpuno novi toponim. Naravno, ta marketinška izmišljotina gradu bi trebala donijeti što više novca, od kojeg, čini se, naša sela, koja u „podvig“ ulažu svoje ime, ne dobivaju ništa.

Neshvatljivo je zašto im ne odgovara već poznati naziv Regija Mura, ili još prikladnije Pomurje (Mura-mente)? Čini se da nisu načisto s nekim pojmovima. Naime, s ove strane granice odavno se koristi toponim Pomurje, koji bi mogao obuhvatiti čak i okolicu Velike Kaniže. No njima treba nešto novo i drugačije, kako bi izbrisali prošlost i na kraju prodrli u identitet naših Hrvata i onih Mađara, koji su prihvatili i navikli na ime „Mura-mente“, koje se već desetljećima koristi u županijskom većinskom tisku i raznim pisanim izdanjima... Nažalost i u našem tisku nailazim na nesretni naziv Muraland, koji podsjeća na Burgenland...

Postoji bojazan da greške koje se ponavljaju u jeziku postanu pravilom i u politici. To se dogodilo i s Međimurjem, koje je izgubilo svoje originalno ime i postalo Međimurje. O tom preobraženju imam jednu kajkavsku priču. Prema njoj „ono kaj je bilo ispravno postalo je neispravno i obrnuto. Neispravno je postalo službeno i ve je tak kak je je... Školani ljudi su se brigali za službena imena. Dohajali su z Beča pak su rekli da Međimorje ima

nekše veze z Murom jer je morje predalko. Nej se zove Murinsel! I Mađar si je tak nekak premišljavao pak je rekel: Nej se zove Muraköz! I gospon z Zagreba se z tem složil. Nej se zove Međimurje...“

Nešto slično događa se i s našim Pomurjem.

U povijesnim dokumentima naš kraj ima nekoliko različitih naziva. Tako se na latinskom zove Insula (otok), točno Insula inter Muram et Dravam ili Insula Muro Dravanae, na njemačkom Murinsel, a na mađarskom Muraköz. Sve to upućuje na jedno značenje: otok između Mure i Drave. Pod imenom „Insula...“ u službenim spisima po prvi put se spominje 1203. godine. Hrvatski toponimi mijenjali su se kroz povijest, pa tako u Rječniku Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, koji je izlazio od 1880. do 1976. godine, nailazimo na ime Mejmurje, Međimorje. Premda nije potpuno točan, današnji toponim Međimurje je toliko ustaljen, da se može prihvatiti, kao i i kajkavski pojam Hrvati kre Mure, koji se u novije vrijeme sve češće koristi.

Nije sporno da se radi o kraju opkoljenom velikim vodama (otoku koji je okružen morem). Ime hrvatskog sjevera sastoji se od dva morfema: od „međi, meju“ i od „morje“ sa značenjem otok, tj. „dio kopna omeđenog vodom“. A kako, otkud dolazi Mura? Od njemačkog kalka (prevedenice) Murinsel, koji je nastao prema mađarskom nazivu Dráva-Muraköz (köz = područje između dviju rijeka); koji je pak prevedenica latinskog naziva Insula inter Muram et Dravam. Bilo kako bilo, ispravan, izvorni naziv bi morao biti Međimorje, tj. onaj oblik koji je u hrvatskoj kajkavskoj umjetnosti i književnosti bio živ sve do preporoda, a u dijalektalnoj i usmenoj književnosti i kasnije.

Kao dokaz tomu obilno bi se mogle citirati pjesme, koje su bliske srcu autora ovog teksta, jer ga podsjećaju na njegove korijene i rodno mjesto Sumarton, gdje su ih i njegovi stari, japa i mama poznavali, pa u danoj prigodi „popevali“, a pjeva ih i danas KUD rodnog mu naselja. Evo samo nekoliko od bezbroj tih starih

popevki: „Da bi se zrušile (šaj) te legradske gore, kaj bi se videlo (šaj) malo Međimorje...; Lepo naše Međimorje, puno žita kak je morje...; Malo Međimorje, mesto mi rođeno...; Malo Međimorje, mesto me rođeno...; Nega lepše kak je vu Međimorju...; Lepo moje Međimorje, golob moj, za koga se kralji bore, golob moj, dragi golob ljubljeni...; Međimorje, kak si lepo zeleno, cvetičem si ti meni obgrajeno.“

A nama neki ipak odozgo pokušavaju „podmetnuti“ Murafölde, ili još gore, Muraland... Jednom su nas već u prošlosti prekrstili, kad smo postali Tótság, Tótföld, pa tako naša dva sela Tótszentmárton (Sumarton) i Tótszerdahely (Serdahel). Sve nas to do današnjeg dana tišti, i prati kao zloduh, od kojeg se – ma kako htjeli – ne možemo osloboditi.

Josip Mihović

Mađarska poslala humanitarnu pomoć potresom pogođenom Zagrebu

Mađarska Uprava za zaštitu i spašavanje (OKF) 23. ožujka iz Budimpešte je u potresom pogođeni Zagreb uputila dvjesto sklopivih kreveta s madraticama. Prema riječima glasnogovornika Uprave za zaštitu i spašavanje Dániela Mukicsa Zagreb i okolicu je u nedjelju 22. ožujka u jutarnjim satima pogodio snažan potres jakosti 5,6 stupnjeva prema Richterovoj ljestvici. Epicentar potresa bio je u blizini Zagreba, nakon kojeg je uslijedilo slabije podrhtavanje tla jakosti 3,3 stupnja prema Richteru. Potres se mogao osjetiti i u Mađarskoj. Hrvatska je u nastaloj situaciji pu-

tem europskog Koordinacijskog centra za odgovor na hitne situacije zatražila međunarodnu pomoć na koju je Mađarska odmah reagirala. Vrijednost humanitarne pomoći iznosi 3,3 milijuna forinti. S obzirom na aktualne uvjete pandemije koronavirusa konvoj su pratili djelatnici u zaštitnoj odjeći.

k.g.

Foto: MTT

Šuma Striborova

U Hrvatskom kazalištu Pečuhu u sklopu europskih dana pečuškog sveučilišta 5. ožujka izvedena je predstava „Šuma striborova“. Gostovanje i izvedba ostvareni su u okviru programa Erasmus + i suradnje Ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta u Pečuhu i Učiteljskog fakulteta u Zagrebu. U organizaciji gostovanja sudjelovali su Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, studenti Sveučilišta u Pečuhu i učenici hrvatske škole Miroslav Krleža. Povodom gostovanja u Mađarskoj izdan je i trojezični katalog. Mjuzikl „Šuma Stri-

borova“ dio je niza programa kojima se 2019. godine obilježila 100. obljetnica zagrebačkog Učiteljskog fakulteta i 350. obljetnica Sveučilišta u Zagrebu. Projekt je ostvaren suradnjom Učiteljskog fakulteta, Akademije dramske umjetnosti, Muzičke akademije, Fakulteta političkih znanosti i Tekstilno-tehnološkog fakulteta, a nastao je u okviru kolegija glazbeno-scenske obrade književnog djela. Umjetnički voditelj produkcije je Roko Vušković, dok režiju i libreto potpisuje Tomislav Pavković.

Tko od nas nije čitao ili mu nisu čitali priču Ivane Brlić Mažuranić sa starom majkom, sinom, snahom gujom, domaćima i pametnim Striborom. Ovo nsvakidašnje glazbeno-scensko uprizorenje oduševilo je poletom i energijom sudionika, kojih je na sceni bilo četrdesetak. Studentice i studenti uz mentorstvo profesora uprizorili su komične i osuvremenjene motive te izveli moderne glazbene brojeve. Svaki list na kostimu šivali su studenti Tekstilno-tehnološkog fakulteta, a svaku notu odsvirali i dirigirali glazbenici Muzičke akademije i budući učitelji. Osim glume studenti Akademije dramske umjetnosti režirali su i oblikovali svjetla, dok su izvedbu snimali i o mjuziklu pisali studenti novinarstva na Fakultetu političkih znanosti, pri čemu su svojom pjesmom, glumom i plesom scenom vladale studentice Učiteljskog fakulteta.

BPB

Martinci

Mjesna samouprava Martinaca koju vodi načelnik Levente Várnai po tradiciji i ove je godine okupila mještanke u povodu Međunarodnog dana žena. Vesele Starinčanke svih uzrasta mjesni kulturni dom popunile su do posljednjeg mjesta.

Mještankama je poklonjeno cvijeće, a druženje uz izvrsnu večeru i glazbu potrajalo je do kasnih sati.

Pečuh

Od odgojiteljice Zlate Štric Soltesz doznajemo kako dječji vrtić Hrvatskog školskog centra Miroslava Krležu u Pečuhu i dalje skrbi o djeci onih roditelja koji i u ovoj izvanrednoj situaciji moraju obavljati svoje radne zadatke i nemaju drugačije rješenje za zbrinjavanje djece. Tako je 24. ožujka u vrtiću boravilo troje mališana, s kojima je teta Zlata umjesto izrađivanja pisanica u dvorištu napravila tri snjegovića, koji na glavama imaju cilindar, slamnati šešir i lonac. Najbolje je, naravno, uspio onaj jednostavni snjegović s loncem na glavi, koji se probio čak do ovih novinskih stupaca.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavljuje Javni natječaj za prijavu programa/projekata organizacija hrvatske nacionalne manjine u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2020. godinu.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske poziva organizacije hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država da se prijave za financijsku potporu s programima/projektima čije aktivnosti pridonose zadovoljavanju javnih potreba i ispunjavanju ciljeva i prioriteta definiranih strateškim dokumentima Ureda. Za natjecatelje iz Mađarske više na ovom linku: <http://hu.mvep.hr/hr/vijesti-i-najave/javni-natjecaj-za-prijavu-programa-projekata-organizacija-hrvatske-nacionalne,60277.html>

Organizacijama hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj namjenjeno je 500.000,00 kuna. Ukupno planirana vrijednost Javnog natječaja je 5.000.000,00 kuna.

Najniži iznos financijske potpore po pojedinom programu/projektu je 3.000,00 kuna, a najviši iznos po pojedinom programu/projektu ne može biti veći od ukupnog iznosa koji je raspoređen organizacijama u pojedinoj državi. Jedan prijavitelj može podnijeti najviše dvije prijave.

Sva pitanja vezana uz ovaj Javni natječaj mogu se postaviti isključivo elektroničkim putem, slanjem upita do isteka roka za podnošenje prijave na adresu Ureda: manjinaprojekti@hrvati-izvanrh.hr.

Keresturski učenici na Valentinovu

Keresturski folklorasi u Draškovecu

Učenici keresturske Osnovne škole „Nikola Zrinski“ 14. veljače povodom Valentinova posjetili su svoje vršnjake u Osnovnoj školi Draškovec (Hrvatska), gdje je održana tradicionalna priredba „Valentinovo u Draškovecu“. U sklopu priredbe nastupili su domaćini iz nižih i viših razreda, folklorna skupina OŠ „Nikola Zrinski“ iz Kerestura i Pjevački zbor udruge umirovljenika grada Preloga. Keresturski osnovnoškolci svojim plesom, glazbom i izvedbom međimurskih i pomurskih pjesama oduševili su međimursku publiku. Nakon kulturno-zabavnog dijela uslijedilo je veselo druženje uz zvuke tamburice i zanimljivu igru pod nazivom „Ples srca“, u koju su se uključili i keresturski učenici. Tortu, koju je kao iznenađenje i nagradu pripremila Margit Mirić, ravnateljica OŠ Draškovec osvojio je mladi par iz Kerestura Kitti Kovačić i Mark Tamizer. Svi ostali sudionici i gosti počastili su se kolačima i krafnama te su im podijeljena srca s porukama o ljubavi.

beta

Petrovo Selo u korona-krizi

FOTO: TIMEA HORVAT